

OOSTVLAAMSCHE

Z A N N T E E N

Tijdschrift van de Bond
der Oostvlaamse Volkskundigen en van de
Dienst voor Volkskundige Opzoekingen

37^e Jaargang
Nr. 6 - 1962
nov. - december

DRUK. V/H AD. HOSTE, N. V
GENT

UITGAVEN VAN DE BOND

Verkrijgbaar op het sekretariaat, Oscar de Gruyterstraat, 36, Gent :

1. **Oostvlaamsche Zanten**, 11^e, 15^e, 20^e jg. (Jaarboek), 21^e, 22^e, 23^e, 24^e, 25^e, 26^e, 27^e, 28^e, 29^e, 30^e, 31^e, 33^e, 34^e, 35^e en 36^e jg. tegen 100 F. Van de andere jgg. zijn nog enkele losse nummers te verkrijgen tegen 20 F per nummer.
2. **Herdenkingsalbum Alf. De Cock**. (Uitverkocht).
3. **Het Stroodekkersbedrijf**, door Cl. Trefois (Uitverkocht).
4. **Geïllustreerd Feestnummer** (lustrumnr). Prijs: 10 F.
5. **Lodewijk De Vriese, Bio- en Bibliographische studie**. (Uitverkocht).
6. **Kinderspelen en Liedjes uit het Land van Dendermonde**, door Mevrouw L. Bataille-Hiel. Prijs: 50 F gewone uitgave.
7. **De Plattegrondsvormen van z.g. « Frankische » Boerderijtypen en hun geografische Verspreiding in ons Land**, door Cl. Trefois. (Uitverkocht).
8. **Register op Celis Gabr.: Volkskundige Kalender voor het Vlaamsche Land**, door Prof. F. M. Oibrechts. Prijs: 12 F.
9. **De Draak van het Belfort van Gent in de Folklore**, door Cl. Trefois. (Uitverkocht).
10. **De Tinnepotgieterij te Gent**, door Julien Boes. (Uitverkocht).
11. **2^e Lustrumnummer 1930-1935**. Prijs: 36 F.
12. **Dit is die Excellente Kronyke van de Brahmisten**, (over het Teerlingspel), door Emile Andelhof. Prijs: 14 F.
13. **De Groei en de Bloei van de Arteveldefiguur in de Vlaamsche Volksziel**, door Advokaat Jos. Vermeulen. (Uitverkocht).
14. **Galerij van Gentsche Typen**, door Emile Andelhof. (Uitverkocht).
15. **De Magie van het Poppenspel**, door F. Van Es, en anderen. (Uitverkocht).
16. **Waasch Sagenboek**, door F. Van Es. Prijs: 70 F (65 F voor de leden).
17. **Jaarboek 1945 van de Bond der Oostvlaamsche Folkloristen**. Prijs: 100 F.
18. **Het Curieus en Vermakelijk Namenboek**, door Em. Andelhof. Prijs: 12,50 F.
19. **Folklore en Onderwijs**, door Lod. Hoste. Prijs: 7,50 F.
20. **August Hendrickx, Vlaams Toneelschrijver herdacht met Bloemlezing uit zijn werken**, door Fr. De Coster. Prijs: 15 F.
21. **Pastoor Constant Duvillers, Folklorist en folkloristische Figuur**, door F. Van Es. Prijs: 15 F.
22. **De Wetterse Reuzen**, door Marcel Daem. Prijs: 15 F. (Uitverkocht).
23. **Sagen uit Noord-Oostvlaanderen**, door Dr G. De Meyer. Prijs: 15 F.
24. **Een Teerlingspel in Gent**, door Lod. Lievevrouw-Coopman. Prijs: 25 F (15 F voor de leden).
25. **Inhoudstafel op Oostvlaamsche Zanten (Jg. I-Jg. XXV)**, door F. Van Es. Prijs: 30 F **Idem II (Jg. XXVI-Jg. XXXV)**, door F. Van Es. Prijs: 25 Fr.
26. **Spelen mijner Jeugd**, door L. Lievevrouw. Prijs: 50 F.
27. **De Levende Folklore van het Gewest Balegem**, door M. Broeckhove. Prijs: 40 F.
28. **Weerkundige Volkskalender voor het Vlaamse Land**, door M. Broeckhove. Prijs: 180 F (140 F voor de leden).
29. **Devotie tot de Heilige Donatus**, door M. Broeckhove. Prijs: 80 F.
30. **Doods-, Begrafenis- en Rouwgebruiken in het Arrondissement Dendermonde**, door J. Pieters. Prijs: 75 F. (55 F. voor de leden).
31. **Het Volksleven te Wieze. 1900-1950**, door J. Van Haver. Prijs: 80 F. (60 F. voor de leden).
32. **De Gentse Bakkers. Bijdrage tot de Studie der Middeleeuwse Ambachten en Neringen**, door Marcel Daem. Prijs: 25 F.
33. **Sint-Kristoffel. Legenden. Verering. Verspreiding**, door R. van der Linden. Prijs: 25 F.

Het bedrag der bestelling vooraf storten op postrekening Nr 969.46, Bond Oostvl. Volkskundigen, Gent.

Lidmaatschap Bond Oostvl. Volkskundigen. Jaarlijkse bijdrage: 100 F.

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN

TIJDSCHRIFT VAN DE BOND DER OOSTVLAAMSE
VOLKSKUNDIGEN EN VAN DE DIENST VOOR
VOLKSKUNDIGE OPZOEKINGEN

Vereniging zonder winstbejag

Sekretariaat van de Bond :
M. Broeckhove,
Oscar De Gruyterstraat 36, Gent
Alle stortingen op postrekening :
969.46, Bond Oostvl. Volkskundigen,
Gent.

Redaktie van Oostvl. Zanten :
J. BOES
Abrahamstraat, 13, Gent.
M. DAEM
R. VAN DER LINDEN
en Dr R. HAESERYN.

PLECHTIGE OPENING VAN HET NIEUW MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE TE GENT

op 9 september 1962

Op zondag 9 september 1962 te 10 h heeft het Stadsbestuur van Gent het nieuw Museum voor Volkskunde, Kraanlei 41, Gent, plechtig geopend.

De heer F. VANDENBORRE, sekretaris-generaal a.i. van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur, de leden van de Beheerkommissie van het Museum, en talrijke personaliteiten uit de politieke, kulturele, sociale en economische wereld woonden de plechtigheid bij.

Lieten zich verontschuldigen : de Hr. V. LAROCK, Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur;
de Hr. R. A. VAN ELSLANDE, Minister van Cultuur Adjunkt voor Nationale Opvoeding;
de Hr. A. MARIEN, Gouverneur van de Provincie Oost-Vlaanderen;
de Hr. Dr. M. GRYPDONCK, Inspekteur-generaal van de Dienst voor Kulturele, Sociale en Economische Aangelegenheden van de Provincie Oost-Vlaanderen;
de Hr. VAN DER STEGEN, Schepen van Onderwijs en Toerisme der Stad Gent;
de Hr. G. VAN DEN DAELE, Schepen van de Gas- en Elektriciteitsdiensten der Stad Gent;

de Hr. F. VAN ES, Erevoorzitter van de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen;

de Hr. P. EECKHOUT, Konservator van het Museum voor Schone Kunsten der Stad Gent;

de Hr. A. VAN DE WALLE, Directeur van de Dienst voor Toerisme der Stad Gent; Prof. Dr. J. VANDENHOUTE, Dr. ROGGHÉ, en de Heer VAN WESEMAEL, bibliotekaris van de Bond.

De heer voorzitter van de Beheercommissie van het Museum, Prof.-emer. Dr. P. DE KEYSER, sprak volgende rede uit :

Het is voor mij niet enkel een eer en een genoegen als voorzitter van de Museumcommissie van het Museum voor Volkskunde U op deze dag te mogen welkom heten bij de opening van dit nieuw Museum voor Volkskunde in het Kinderen Alijnshospicie, maar tevens een voorrecht dit nog in levende lijve te kunnen doen. Het is immers vijfendertig jaar geleden dat ik als voorzitter van de Bond der Oostvlaamse folkloristen en als jong docent aan onze Gentse Universiteit het woord mocht voeren bij de opening van de eerste folklore-tentoonstelling van de Bond der Oostvlaamse folkloristen op 16 juli 1927 in het lokaal van het gewezen Oudheidkundig Museum der Stad Gent, thans gehuisvest in de Bijloke : de voormalige Kloosterkerk der Ongechoeide Karmelieten in de Lange Steenstraat.

Deze heuglijke tentoonstelling, telken jare gevolgd door een gespecialiseerde folklore-tentoonstelling, zoals de tentoonstelling van het Vlaams Volkstoneel en die van de Begijnhoven, moest een antwoord verstrekken op de klemmende vraag : Is een Museum voor folklore te Gent, stad van monumenten en musea allerhande, nog wel nodig ?

Het antwoord was de plechtige opening van het Museum voor folklore in de Lange Steenstraat op 16 juli 1932. Sedertdien is dat museum één der meest bezochte musea geworden van onze stad en werd door vreemdelingen en stadsgenoten algemeen bewonderd en geloofd. Maar een museum in een voormalig historisch behuis heeft met veel moeilijkheden te kampen als daar zijn de noodzakelijke periodische herstellingen aan verweerde gevels en dak en vooral de plaatsruimte. Dat is het geval geweest in het museum van de Lange Steenstraat, dat nochtans gewaardeerde voordelen bood wat de schikking van ensembles in de talrijke kapellen en de overzichtelijkheid van de verzamelingen in het schip en het koor betreft.

Veel hebben we te danken aan de opofferingsgeest van de werkzame leden van de Museumcommissie, meestal tevens bestuursleden van de Bond, die aldaar wonderen hebben verricht. Een groot aantal zijn overleden, hun nagedachtenis wordt trouw bewaard in het hart der overlevenden en in de reeds talrijke jaargangen van « **Oostvlaamsche Zanten** ». Het zou onbegonnen werk zijn hun namen hier piëteitsvol te vermelden.

We willen nochtans een uitzondering maken voor twee grote doden, folkloristen van de eerste ure : **E.H. Gabriel Celis**, onze eerste konservator, en Schepen **Jozef Vermeulen**, onze eerste voorzitter van de Museumcommissie. Deze twee personaliteiten hebben de basis gelegd van de bescheiden instelling, die het Museum voor Volkskunde van de stad Gent en van de provincie Oost-Vlaanderen moest worden. Een levende moeten we hierbij betrekken,

de huidige Stadsarchivaris **Julien Boes**, onze tweede en officiële konservator, die thans eveneens met het museum een jubileum van dertig jaar trouwe dienst viert. Op hem rustte de zware taak het museum van de Lange Steenstraat naar het museum van de Kinderen Alijnshospicie van de Kraanlei te verhuizen. Verhuizen, dichtte de Genestet, is ons lot, maar het verhuizen en aanpassen van een museum in een ander historisch gebouw grenst schier aan het bovenmenselijke. Zoals U thans kunt vaststellen is hij daarin geslaagd niet zonder talloze moeilijkheden te hebben moeten overwinnen. Het kader van het nieuw museum is waarlijk onvergelykbaar. We konden het reeds vermoeden voor de herstelling in zijn vetuste staat, toen het nog bewoond werd door oude kostgangers en kroostrijke, arme huisgezinnen. Het oog van talrijke Gentse en vreemde kunstenaars hebben er ons de schilderachtigheid en de poëzie van leren ontdekken. Hier ook zullen we geen namen van artiesten noemen, die zich door het stemmig decor en het oubollig leven van de bewoners hebben laten inspireren, maar één naam mogen we niet verzwijgen: het is de vereerde naam van Ridder **Valentin Vaerwyck**, die de eerste het plan van restauratie van het Kinderen Alijnshospicie in alle architectonische bijzonderheden opmaakte. Aan hem, de schepper van de gotische spitstoren van het Belfort, hebben we het te danken dat deze parel van Gents monumentenschoon voor het nageslacht behouden bleef. Ik zou aan mijn plicht van voorzitter van de Museumkommissie te kort komen indien ik niet mijn dank uitsprak voor de verlichte wijze waarop onze Gentse stadsbestuurders ons pogen een volwaardig Museum voor Volkskunde te bezitten, hebben gesteund. Ook naar het Provinciebestuur en ten derde naar het Ministerie van Nationale Opvoeding en Kultuur gaat onze welgemeende dank. We beseffen ten volle de financiële inspanning, die een dergelijke kulturele onderneming vergt. De Museumkommissie heeft kunnen rekenen op de stoffelijke en morele steun van zovelen, ambtenaren en medeburgers, dat ik ze bezwaarlijk allen opnoemen kan en persoonlijk bedanken. Mag ik één uitzondering maken? De lokomotief, om het beeld van Camille Huysmans te gebruiken die ons allen, van dicht of nabij betrokken bij de herschepping van het Museum van Volkskunde op de Kraanlei, is onze onder-voorzitter van de Museumkommissie geweest.

Ere wie ere toekomt: we noemen **Richard Vankenhove**. Zijn bezieling, zijn geestdrift voor het te verwezenlijken doel: het Museum voor Volkskunde moet de spiegel zijn van het Gentse volksleven en van de eigen Vlaamse volksaard in al zijn rijkdom en al zijn verscheidenheid, in zijn ambachten en neringen, in zijn huiselijk en straatleven, in zijn liederen en zijn poppenspel, in zijn Gentse sappige tale en zijn Oostvlaams dialect, zijn burgers, arbeiders en boeren, heeft ons allen bevreugeld.

Dank zij hem en aan zijn medewerkers is de folklore een levend begrip geworden bij het volk in al zijn geledingen en niet het minst bij de jeugd.

Het is mij een onuitsprekelijk genoegen, na deze lofzang van diepe, oprechte dankbaarheid voor de vervulling van hetgeen we als één van onze dierbaarste levenstaken beschouwen, een vertegenwoordiger van de hier aanwezige Overheden te verzoeken het nieuw Museum voor Volkskunde voor open te willen verklaren.

De heer Burgemeester Em. CLAEYS antwoordde als volgt:

600 jaar geleden, in 1362, heeft de Bank van de Schepenen van de Keure van Gent het vonnis uitgesproken volgens hetwelk de gebroeders Rijn een

erfelijke rente moesten bezetten voor de oprichting van een godshuis, dat zou gewijd worden aan de H. Katharina, als eerherstel voor de moord op de gebroeders Alijn.

Vier jaar later werd de aanneming geboekt van de eerste drie proveniers, waardoor dus het godshuis zijn eigenlijke bestemming begon te vervullen.

In 1543, d.i. 180 jaar nadien, werd de eerste steen gelegd van een nieuwe kapel, dezelfde die thans nog bestaat, nadat de toenmalige voogd van het godshuis in het begin van de 16e eeuw de bestaande 8 huisjes had laten herstellen en er 8 nieuwe had aan toegevoegd.

Het St.-Katharinagodshuis werd in 1883 in zijn geheel verkocht en aldus aan zijn oorspronkelijke bestemming onttrokken. De stad Gent verwierf het in eigendom in 1941. Het was het zoveelste krottenensemble van een aan krotten reeds zo rijke stad.

Ziedaar in een notedop de geschiedenis van een humanitair en bouwkundig ensemble, dat tot ons is gekomen uit een ver verleden en dat nu, dank zij een degelijke en kunstvolle restauratie, geschikt werd gemaakt om voor de komende geslachten een kultuurgetuigenis en een gelegenheid tot ontwikkeling te zijn.

Als laatste liefdadige instelling, die in het genre der godshuizen werd opgericht, is het Kinderen-Alijns Hospicie het enige van die aard dat als geheel bewaard is gebleven.

Het is bovendien een belangrijke getuige van het leven en van de architectuur van de 14e tot de 16e eeuw. Het leert ons hoe men er toen in slaagde ook op de eenvoudigste gebouwen de stempel van de kunst te drukken, de kunst die onze Vlaamse steden nog steeds zo aantrekkelijk blijft maken voor de binnen- en buitenlandse bezoekers.

Wanneer twintig jaar geleden het Stadsbestuur het goed aankocht, gebeurde dit met de bedoeling een eeuwenoude architectonische relikwie voor volledig verval te vrijwaren en te restaureren.

De oorlogsjaren en de na-oorlogse periode lieten vanzelfsprekend niet toe deze aangelegenheid onmiddellijk aan te pakken.

De kwestie werd echter niet uit het oog verloren. De welbekende architect Ridder Valentin Vaerwyck werd gelast met het opmaken der restauratieplannen en ondanks de heersende woningnood werd het ensemble ontruimd, door de aldaar in onmogelijke omstandigheden gehuisveste gezinnen naar betere woningen over te brengen.

De restauratie begon met de kapel en verder waren er twee opvattingen voor de herstelling van het geheel. Ten eerste, restaureren en aanpassen om er onze merkwaardige verzameling van het Folkloremuseum onder te brengen; ofwel ten tweede, de restauratie van de buitengevels historisch getrouw uitvoeren en de huisjes binnenin zodanig moderniseren, dat zij opnieuw als huisvesting zouden kunnen dienen voor bejaarden. Daardoor zou én het bouwkundig ensemble én de geest, die ten grondslag van de stichting van het godshuis lag, gevrijwaard zijn gebleven.

In 1953 viel de beslissing de restauratie te laten geschieden in de zin van een Folkloremuseum en ik geloof te mogen zeggen dat dit een goede beslissing was.

Een jaar later begon dan werkelijk de volledige restauratie. Zij heeft veel tijd gevegd, maar zij werd toch een succes wanneer men rekening houdt

met het feit dat de oorspronkelijke architectuur ten volle werd geëerbiedigd en dat de werken zelf werden uitgevoerd door tewerkgestelde moeilijk te plaatsen werklozen, of anders gezegd arbeidskrachten, waarvan wel niet de vakkunde maar zeker een gedeelte van de produktiviteit is verminderd.

Prof. Dr. Paul De Keyser heeft zoëven de geschiedenis geschetst van het Gentse Folkloremuseum. Na amper vijf jaarlijkse folkloretentoonstellingen kwam een permanent museum tot stand.

Bij de openstelling ervan op 16 juli 1932 drukte wijlen Burgemeester Vander Stegen o.m. zijn vreugde uit over het feit dat tijdens de laatste honderd jaar omzeggens al wat maar enigszins van het roemrijk verleden onzer vaderen kon getuigen, aan de vergetelheid en aan de ondergang werd ontrukkt.

Sindsdien werd deze politiek van restauratie in een niet mindere mate voortgezet en ik geloof dat elk goedmenend Gentenaar niet anders kan dan zich hierom verheugen.

Namens het Stadsbestuur sluit ik mij uit ganser harte aan bij de piëteitsvolle hulde aan de nagedachtenis van de talrijke verdienstelijke pioniers op het gebied van de folklore hier ter stede, die de achtbare voorzitter heeft willen verenigen in twee namen, deze van de eerste konservator van het Museum voor Folklore, wijlen **E.H. Gabriël Celis**, en deze van onze gewezen collega en vriend **Jozef Vermeulen**.

Hartelijk danken wij al degenen die thans op zulke voorbeeldige wijze het werk van die pioniers voortzetten: de Gentse en Oostvlaamse Folkloristen, de leden van de Beheerskommissie van het museum met de heren Ondervoorzitter **Vankenhove** en konservator **Boes**, die niet alleen aan de folklore zelf in onze stad voortdurend de meest waardevolle diensten bewijzen, maar die voor de opbouw en de inrichting van het nieuw museum op uitzonderlijke verdiensten kunnen bogen.

Wij zouden echter onvolledig zijn indien wij niet eveneens de nadruk legden op de grote verdiensten, waarop **Prof. De Keyser** zelf mag bogen, in zijn hoedanigheid van Voorzitter der Museumkommissie en van Ere-Voorzitter van de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen. Het is geen toeval dat hij nu nog zo nauw betrokken is bij iets waaraan hij reeds 35 jaar geleden hart en ziel verpandde de herleving van de folklore te Gent.

Niet alleen verheugen wij er ons over dat onze rijke folkloristische verzamelingen voortaan door de vele belangstellenden zullen kunnen bewonderd worden in een aangepast en waardig kader, maar evenzeer zijn wij blij om de voleindiging van een restauratie, die de lange lijst van historische gebouwen, waarop onze stad terecht fier is, met een volwaardige eenheid aanvult.

Hier ook past het dat zij, die er hebben aan meegewerkt, vandaag aan de eer komen.

Eerst stadsarchitekt **De Boever**, die met reden fier mag zijn op de wijze waarop hij, volgens de plans van de grote bouwmeester Ridder **Valentin Vaerwijk**, deze delikate en in moeilijke omstandigheden uit te voeren restauratie tot een goed einde heeft gebracht. Naast hem danken wij zijn rechtstreekse technische medewerkers, tekenaars en toezichters, en niet het minst de talrijke stielmannen die hier bewezen hebben dat zij, alhoewel de onverbiddelijke wet van de produktiviteit hen uit het normale arbeidsmidden uitsloot, toch nog ertoe in staat zijn zich in een aangepast milieu voor de gemeenschap verdienstelijk te maken.

Ik wil niet ontduiken dat een dergelijke restauratie van een Stadsbestuur grote financiële offers vergt, die wel door velen als economisch niet-renderend beschouwd worden, maar het cultureel gezien des te meer zijn. Daarom danken wij de leden van de Gemeenteraad, die dit hebben ingezien en die, ondanks de financiële moeilijkheden waarin onze stad blijvend verkeert, toch verder de nodige middelen ter beschikking van het Kollege hebben gesteld.

Even oprecht gaat mijn dank naar de bevoegde ministeriële instanties, die de tewerkstelling van werklozen hebben mogelijk gemaakt.

Tenslotte en niet in het minst zeg ik dank aan de hh. Ministers voor Nationale Opvoeding en Cultuur om de toelage die zij hebben verleend voor de inrichting zelf van het museum.

De verwezenlijking van vandaag leert ons nogmaals wat een samenbundeling van krachten vermag wanneer het gaat om ons rijk historisch verleden.

Ik ben er oprecht van overtuigd dat de lijdensweg van het Folkloremuseum en van het Kinderen-Alijns Hospicie vandaag wordt beëindigd en dat dit museum van nu af een vaste plaats in de rij onzer monumenten inneemt.

Volgaarne ga ik dan ook in op het verzoek van de heer Voorzitter der Museumkommissie en verklaar ik het Museum voor Folklore voor geopend. Ik voeg er de wens bij dat niet alleen vele duizenden stads- en landgenoten, maar ook talrijke vreemdelingen hier zouden komen leren hoe een vrijheids-lievend en nijverig volk in de voorbije eeuwen woonde, werkte en leefde aan de voet van het Belfort en het Gravensteen.

Daarna richtte de heer R. VANKENHOVE, ondervoorzitter van de Beheerkommissie van het Museum, een dankwoord tot de overheden en belichtte de prachtige aktie van de heer R. VAN BELLE als leider van de herstellingswerken van het Museum.

Wij zouden aan onze plicht te kort schieten moesten wij aan de lofzangen niet een speciaal dankwoord toevoegen voor de hh. R. VAN DER LINDEN, voorzitter van de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en L. HOSTE, penningmeester van de Beheerkommissie van het Museum, die zich op meerdere gebieden verdienstelijk maakten en o.a. sommige verklarende teksten bestemd voor de 2^e Dag van de Europese Konferentie voor Volkskunde te Gent en inventaris-steekkaarten van het patrimonium van het Museum opstelden.

Een biezonder woord van dank en waardering richten wij tot de heer Herman VERBAERE, kunstschilder, die een folder samenstelde met zes tekeningen van het Kinderen Alijnshospitaal.

Verklappen we nog dat in het Museum, onder leiding van de heer R. VANKENHOVE, de opname door de B.R.T. plaats had van twee Gentse filmen :

- 1) De « vrijagie » van Margrietse Hemelsoet met Karelke Lachaert.
- 2) De « trouw » van Margrietse Hemelsoet met Karelke Lachaert,

die tot roem van onze Gentse Volkskunde door de T.V. in het huidige seizoen aan de beurt komen op het T.V.-scherm.

Na de vriendelijke uitnodiging van de heer konservator J. BOES tot een bezoek, begon de officiële rondgang in de kleine huisjes waar in een prachtig historisch kader op de meest levende en pittoreske wijze al onze oude ambachten en stielen worden opgewekt in een weelde van dagelijkse voorwerpen.

Tijdens de rondgang werd in het stemmig poppentheater, in sappig Gents, met marionetten, de geschiedenis der Rijm's en Alijn's ten beste gegeven.

Na de herleving van die « goede oude tijd » werd het gulden boek van het museum, ontworpen en uitgevoerd door kalligraaf, de heer G. ROUQUART, ondertekend door alle aanwezigen.

De plechtigheid eindigde naar oud Gents gebruik met een « pintje-dek », dat vermits het weder van de partij was, op de binnenkoer plaats had.

M. BROECKHOVE.

« Pintje-Dek » op 9 september 1962.

Cliché Het Volk.

DE EUROPESE VOLKSKUNDEKONFERENTIE

van 9 tot 14 september 1962

te Brussel, Gent, Bokrijk, Binche en Luik.

Ter gelegenheid van het jubileum van de Koninklijke Belgische Kommissie voor Volkskunde heeft de Kommissie een volkskunde-konferentie georganiseerd, waarop de bloem van de beoefenaars van de wetenschappelijke volkskunde in Europa en ook erbuiten was uitgenodigd. Vertegenwoordigers van 18 landen waaronder de Verenigde Staten en Hawaiï namen aan een reizend kongres deel. De Belgische deelnemers hadden een enige gelegenheid om kennis te maken met bekende buitenlandse volkskundigen, waaronder Stith Thompson, Archer Taylor, Sigurd Erixon, Leopold Schmidt, Kurt Ranke, J. Schepers, Robert Wildhaber, Wayland D. Hand, Roger Lecotté enz., enz.

Op zondag 9 september 1962 om 17.00 h werd te Brussel de konferentie geopend tijdens een **akademische zitting** in het Kongrespaleis. In een waardige toespraak begroette Prof. em. Dr. R. FONCKE, voorzitter van de Vlaamse afdeling van de Kon. Kommissie voor Volkskunde, de talrijke aanwezigen, waaronder verschillende hoogwaardigheidsbekleders. Hij verheugde zich ten zeerste over de bloei van de volkskundige wetenschap in België en in het buitenland, maar hij sloeg toch even over op woorden in mineur-toon, die wij wegens het grote belang even willen citeren « **toch moet het ons van het hart**

- 1° dat indien de termen **Volkskunde en Folklore** haast niet meer van de lucht zijn hier te lande, zij al te dikwijls te onpas er worden bijgesleurd voor **spektakulaire voorstellingen en optochten**, die uiterst weinig, ja in 't geheel niet met de ware **Volkskunde** in verband staan en
- 2° dat ondanks alles in bepaalde wetenschappelijke kringen de **Volkskunde** nog altijd niet vermocht de **achting en waardering gaande te maken, die zij op end' op verdient** ».

Reeds vorig jaar heeft de Vlaamse afdeling 28 plaatselijke en gewestelijke medewerkers aangeduid. Thans heeft de Minister van Nationale Opvoeding en Cultuur op voordracht van de Kommissie de titel van korresponderend lid toegekend aan 10 buitenlandse geleerden uit 9 verschillende landen, die zich hebben onderscheiden door bewezen diensten aan de volkskundewetenschap inzonderheid aan de Vlaamse en Waalse folklore. Het zijn de geleerden MARIUS BARBEAU (Ottawa), SIGURD ERIXON (Stockholm), MARTTI HAAVIO (Helsinki), ROGER LECOTTE (Parijs), P. J. MEERTENS (Amsterdam), KARL MEULI (Bazel), ARCHER TAYLOR (Berkeley), STITH THOMPSON (Bloomington), PAOLO TOSCHI (Rome) en MATTHIAS ZENDER (Bonn), die een herinneringsmedaille aan deze dag in ontvangst mochten nemen.

Deze openingsplechtigheid die werd opgeluisterd door het vokaal

ensemble Fritz Hoyois, besloot met een receptie aangeboden door het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.

De eigenlijke konferentiezittingen begonnen op maandag 10 september. De thema's waren de **ambachten** voor de lezingen en bezoeken in Vlaanderen en het **karnaval** voor die in Wallonië. Maandag vertrokken de deelnemers naar Gent voor de GENTSE DAG van de Europese volkskundekonferentie. Een uitvoerig verslag vindt U elders in dit nummer van de hand van onze voorzitter Lic. R. van der Linden. Aan dit verslag voegen we alleen wat toe over de lezingen in de Bijloke. Mej. PITSCH handelde over de straatroepen van Parijs, zoals wij die kunnen kennen uit iconografische documenten, uit de literatuur en uit de muziek. Zo haalde zij de 18^e-eeuwse voorlopers aan van onze man met de macaronkast, nl. de oublieurs, de knechten van de obliebakkers, die 's avonds met een « coffin » rondgingen om te spelen voor oublies⁽¹⁾. Prof. S. Erixon, de auteur van het standaardwerk « Stockholms Hamnarbetare Före Fackföreningsrörelsens Genombrott. En Etnologisk Studie » heeft in zijn lezing de belangrijkste resultaten van dit Zweedse boek, dat in Vlaanderen moeilijker toegankelijk is, meegedeeld.

Dinsdag 11 september was het de BOKRIJKSE DAG. De konservator van het Vlaams openluchtmuseum Dr. J. WEYNS begroette de aanwezigen aan de ingangspoort. In een historisch gebouw van het museum had de konferentiezitting plaats, waarop achtereenvolgens Dr. J. SCHEPERS (Münster) en Dr. G. VANDERPOEL (Wageningen) spraken aan de hand van talrijke diaposities.

Dr. Schepers besprak enkele « **Gemeinsame Aufgaben Westeuropäischer Hausforschung** ». Hij schetste een geschiedenis van de belangrijkste Noordwesteuropese woningbouwtypen nl. het torenhuis, het « Saalgeschosshaus » (zaalverdiepingshuis), het « hallehuis, zaalhuis en deelhuis », het « Ernhaus » (haardhuis) en het « golfhuis » en beklemtoonde het gemeenschappelijk aanpakken van het onderzoek naar het onderling verband van het heren-, het burgers- en het boerenhuis.

Dr. Vanderpoel besprak in zijn voordracht enkele « **Ausgestorbene holländische Pflüge** ». Hij geeft een overzicht van de huidige stand van het onderzoek waar de 19^e-eeuwse ploegtypen in Nederland, die vrij talrijk moeten zijn geweest, maar waarvan de huidige kennis nog steeds vrij gebrekkig is.

Na de lunch die door de provincie Limburg was aangeboden en waarop de bestendige afgevaardigde de Hr. Narthus de deelnemers enthousiast toesprak, was er een rondgang in het openluchtmuseum, doch een heel speciale rondgang. Rond en in de oude landelijke bouwsels werden een tiental landelijke bedrijven gedemonstreerd. De deelnemers zagen er **hout zagen** in een zaagkuil, **dorsen** op de dorsvloer, **graan malen** in de standaardmolen, **touwslagen** in het draaikot, het **strodekken**, het **vlechten** en **lemen** van

(1) Wij hopen daarop later in een apart artikeltje terug te komen.

een wand, het **vlas bewerken** (breken, zwingelen en hekelen), het **turf bereiden**, het **richten van een timmer**, het **leggen van zandtekeningen** en tenslotte het **bakken van taarten**, de Kempense **appel- en bakkemusvlaaien**.

De kongressisten «smaakten» het genoeg de versgebakken vlaaien in de St.-Gummarusherberg te mogen proeven.

Woensdag 12 september aanvaardden de kongresdeelnemers de tocht naar BINCHE. De conferentiezitting had plaats in de nieuwe lokalen van het Koninklijke Atheneum. Dr. KARL MEULI (Universiteit Bazel) sprak over de **Oorsprong van het Karnaval**. Het probleem is nog steeds aktueel. Ofschoon heel wat zaken op het historische vlak duister blijven, zal spreker overgaan tot een soort fenomenologie met behulp van andere wetenschappelijke methodes, b.v. de etymologie. De maskers trachten iets bovenmenselijks uit te drukken in de betekenis van het Latijn **numen**. In de maskeroptochten kunnen we feesten zien die door het bezoek van de voorouders worden gekenmerkt. Alle activiteiten van de maskers vormen één grote ceremonie van afkoop en zuivering.

Prof. Dr. Leopold SCHMIDT, directeur van het Oostenrijks museum voor Volkskunde, handelde over de **maskers en het carnaval in Oostenrijk**, aan de hand van vele diapositieven, waarop mooie voorbeelden van Perchten te zien waren.

Na de lunch, aangeboden door de provincie Henegouwen, werden filmen vertoond over het Karnaval te Binche en het Karnaval te Malmedy. De deelnemers hadden de grote eer de plechtige opening bij te wonen van de tentoonstelling «Le Carnaval en Wallonie», een heerlijke tentoonstelling samengesteld door de Hr. SAMUEL GLOTZ, lid van de Waalse afdeling van de Kommissie. Foto's, originele dokumenten, affiches, kostumes, gebruiksvoorwerpen enz. enz. over de carnavals te Binche, Malmedy, Eben-Emael, Fosse, Stavelot en Tournai waren er smaakvol opgesteld(2). Het bezoek besloot met een ontvangst op het stadhuis door de stadmagistraat.

Donderdag 13 september trok het kongres naar LUIK, waar 's voormiddags in het Paleis voor Kongressen de twee lezingen werden gehouden. Miss VIOLET ALFORD, lid van de Engelse Folklore Society, hield een lezing met de wondere titel «**England has no Carnival**». Engeland heeft geen officiële karnavalviering, maar bezit wel heel veel traditionele gebruiken die overeenstemmen met de karnavalgebruiken op het vasteland. In dit verband besprak zij de Wassail-liederen, de vreugdevuren, de Boggans te Haxey, het volkstoneel met het St.-Jorisspel, het Plough Play en de Hobby Horses.

De tweede spreker was NIKO KURET uit Ljubljana die enkele **Problemen behandelde in verband met de typologie van het Volksmasker**. De fenomenologische gelijkenissen van de volksmaskers zijn verrassend. Daardoor wordt de studie van de typologie van de volksmaskers in Europa noodzakelijk. Kuret onderscheidt als

---

(2) De Bond van Oostvlaamse Volkskundigen bracht op zondag 7 oktober 1962 een bezoek aan deze mooie tentoonstelling.

hoofdgroepen de zoömorfe maskers, de antropomorfe maskers en de zeldzame fantastische maskers.

De volksmaskers bevestigen dat de Europese folklore een gemeenschappelijk patrimonium is en dat op dit studieterrein Europese samenwerking onmisbaar wordt.

Na de lunch aangeboden door de provincie Luik werd een bezoek gebracht aan het rijke maar overvolle « Musée de la Vie Wallonne », onder de kundige leiding van Dr. E. Legros. Een stonde werd verwijsd in het poppentheater van Tchantchès en een korte film over de Heures van Eben-Emael werd afgerold. De Luikse dag werd besloten met een receptie door de stadsmagistraat.

De **slotzitting** van de Europese Volkskundekonferentie had plaats op vrijdag 14 september 1962 om 10.00 h te Brussel in het Paleis der Kongressen, onder het voorzitterschap van de Hr. Roger LECOTTE.

Vier wensen werden na bespreking geformuleerd :

1) De konferentie drukt de wens uit dat de navorsers op het gebied van de volkskunde van de **ambachten** een internationale gespecialiseerde kommissie zouden oprichten die nationale enquêtes zou stimuleren alsook het stichten van nationale musea, om aldus te komen tot een Europees of internationaal museum voor de Volkskunde van de Arbeid.

2) De konferentie drukt de wens uit dat een kommissie zou worden opgericht voor de studie van het **karnaval**, die o.m. als taak zou hebben de uitgave van een kontaktbulletin maar in de eerste plaats de verwezenlijking van een internationaal museum van het Karnaval.

3) De Belgische Kommissie voor Volkskunde konstateert dat er thans geen **aktief** internationaal organisme bestaat dat de belangen van de Volkskunde verdedigt, en drukt de wens uit dat die leemte zo spoedig mogelijk wordt verholpen.

4) De konferentie drukt de wens uit dat de autoriteiten in wier bevoegdheid de volksopvoeding ligt, niet zouden vergeten dat de volkskunde een belangrijke factor is tot kulturele ontplooiing.

Deze uitermate geslaagde konferentie besloot met een geanimeerd banket, waarop vooral een geestige tafelrede van Sekretaris-Generaal a.i. Vandenborre werd opgemerkt.

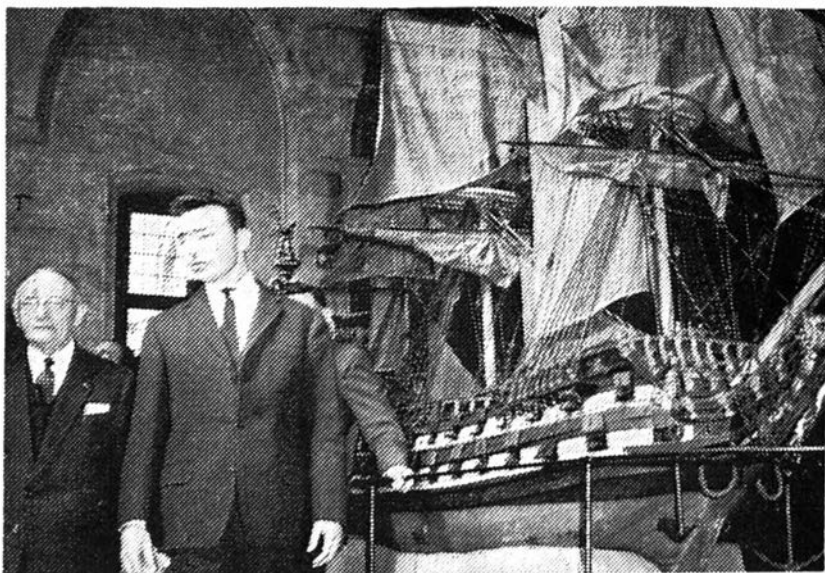
R. HAESERYN.

« De GENTSE DAG » op de Europese Volkskundekonferentie (9 tot 14 september 1962)

De Belgische regering heeft in 1932 een **Kommissie voor het Oude Volkslied** opgericht, in 1937 een **Nationale Kommissie voor Folklore**, en heeft in 1956 beide samengebracht in de **KONINKLIJKE BELGISCHE KOMMISSIE VOOR VOLKSKUNDE**. (1)

Het huidig Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur heeft de 30^e en 25^e verjaring van de oprichting van deze kommissies waardig willen vieren met een Europese Volkskundekonferentie.

De ambachten en het karnaval vormden het studie-objekt van de konferentie. Op maandag 10 september stond « een Gentse dag » op het programma en zonder de geschiedkundige waarheid geweld aan te doen kunnen we getuigen, dat de manifestaties en demonstraties in de hoofdplaats van Oost-Vlaanderen werkelijk en wezenlijk als de luisterrijkste mogen beschouwd en gestaafd worden.

Cliché De Gentenaar-De Landwacht.

Alle gegevens over « Gentse Dag 10-9-62 » vonden een planmatige schikking in een bundel van 46 bladzijden die aan de deelnemers van de Europese Volkskundekonferentie ter beschikking werden gesteld, in het Nederlands, Duits, Frans en Engels, naar hun voorkeur. De heer Vankenhove zorgde niet alleen voor de opstelling van de teksten, maar tevens in samenwerking met Dr. Haeseryn, dat ze op een wetenschappelijk verantwoorde wijze werden vertaald. Alleen personen die weten wat het betekent een technische uiteenzetting te vertalen, kunnen zich even inbeelden, welk benediktijner werk hier werd geleverd.

(1) Zie O.Z., 37e jg., nr. 5, blz. 174.

In de loop van de voormiddag kregen we de konferentiezitting in het Museum van de Bijloke, waar mej. Pitsch, attachée bij het Prentenkabinet van de Nationale Bibliotheek van Parijs het tema behandelde « **Les Cris de Paris** » en Prof. Dr. Sigurd Erixon uit Zweden het tema « **Folklore van de dokwerkers te Stockholm** ». De bevoegde en geestdriftige sprekers hebben hun uiteenzetting aan het internationaal gehoor aanschouwelijk voorgesteld met waardevolle lichtbeelden en zelfs met klankopnamen.

Na de voordrachten begaven de deelnemers zich naar de refter van de abdij, waar konservator Dr. de Schrijver de betekenis van het gebouw en het belang van de verzamelingen toelichtte en waar dhr. E. Claeys, burgemeester-senator, de expositie voor geopend verklaarde.

In de Neringenzaal immers pronken allerlei voorwerpen, vermits ter gelegenheid van deze konferentie een tentoonstelling tot stand kwam « **Folklore van de haven en van de havenarbeiders te Gent** ».

De meeste gegevens verkregen een uitzonderlijke waarde, omdat ze voor het groot publiek helemaal onbekend zijn. We bemerkten o.a. meettoestellen, scheepsmodellen, balansen, toortshouders uiterst kostbaar door de zinrijke bewerking en versiering, herinneringen aan de kraankinderen, aan de zakkendragers, de vrije schippers en de verse visverkopers; de eerste sociale dokumenten nopens de dokwerkers, de aanleg en de groei van het kanaal van Terneuzen een voorstelling van de verschillende pogingen om van Gent een uitweg naar zee te vinden, enz. Een gelijkaardige tentoonstelling biedt en bedoelt nooit volledigheid, maar elkeen kreeg kans een beeld te krijgen van het leven en streven van de havenarbeiders, verscheidene decennia geleden, rondom de Leie en de Scheldeknoop te Gent.

De officiële ontvangst op het stadhuis verkreeg waarlijk een luisterrijk karakter, vermits burgemeester Claeys, omringd door schepenen en raadsleden, de deelnemers van de konferentie in een gedegeen en tevens hartelijke toespraak begroette. Hij drukte zijn vreugde uit om de vererende belangstelling van de volkskundigen voor de stad Gent. Hij eerde de nagedachtenis van wijlen E.H. Gabriël Celis en oud-schepenen Jozef Vermeulen, terwijl hij prof. em. dr. P. De Keyser, voorzitter en de heer Richard Vankenhove, ondervoorzitter van de kommissie van het museum voor volkskunde, prees om hun verbazingwekkende werkkraft en hun voortdurende toewijding als pioniers van de volkskunde in de Arteveldestad.

Dr. P.J. Meertens, voorzitter van het Beraad voor het Nederlands Volksleven, afgevaardigde van de Nederlandse regering, dankte om het gul onthaal en achtte zich dubbel gelukkig de waardering van de internationale groep te mogen vertolken, vermits hij zelf een afstammeling is van een oude Gentse weversfamilie en deze wevers, samen met andere gilden in de loop van de Middeleeuwen en nadien met ambachten en neringen, bouwden van uit Gent aan de grootheid van Vlaanderen en van Europa.

In de troonzaal trad de folklore mede binnen, want het Gents

stadsbestuur schonk de genodigden verfrissingen, o.a. de « Plumet », de befaamde krieckenlikeur van de Arteveldestad.

De heer Gouverneur en provinciale Raadsleden wilden niet achter blijven in de belangstelling en waardering voor de Europese Volkskundekonferentie en boden een gastronomisch festijn aan, in de « Raadskelder », opnieuw met de stempel van de stad; er stond « hutsepot » en « Gentse pottink » op het menu.

Het hoogtepunt van de overheerlijke dag beleefden de buitenlandse gasten en deze uit eigen land bij hun bezoek aan het nieuw ingehuldigde museum voor volkskunde in het Alijnshospitaal.

Langsheen de Leie waren drie rijen stoelen opgesteld, want vóór het betreden van het museum verkregen genodigden en kijkers een zeer kunstzinnige uitbeelding van de historie van het Alijnshospitaal door het mimegezelschap M. A. J. Hoste.

De heer A. M. J. Hoste weergaloos mime-artiest.

Nauwelijks hadden de deelnemers van de konferentie plaats genomen, of een reeks personen, in kostumering van de veertiende eeuw, trad op het plein voor het museum : een gezelschapsjuffrouw die haar jonge meesteres Katharina Zilverberghs wenkt en begeleidt naar de kerk; de ontmoeting met twee aanbidders, Hendrik Alijn en Simon Rym, de wedijver tussen beide mannen die na een korte woordenwisseling het zwaard trekken en vechten. Een Schepen daagt op en verzoent hen onder ede. De wedijver duurt voort en het uitdagen kent geen einde; op een keer begeeft Hendrik Alijn zich met zijn broeder Zegher en een knecht naar de Sint-Janskerk, waar Simon Rym met zijn broer en handlangers zijn wrok botviert en Hendrik Alijn en de knecht doodt en Zegher zieltogend op het plein voor de kerk laat liggen. Het opstandige volk dreigt het huis van de familie Rym in brand te steken. De Schepen stelt de broeders buiten de wet. Katharina huwt een neef van Simon, doch het uitdagen en plagen gaat verder. De Graaf treft een beslissing : het patriciërshuis wordt het Alijnshospitaal.

De eerste proveniers en proveniersters naderen de treden van de ingang en ... verzoeken de buitenlandse bezoekers mede binnen te gaan.

Het mimegezelschap M.A.J. Hoste vertolkte op suggestieve en uiterst kunstzinnige wijze deze gegevens.

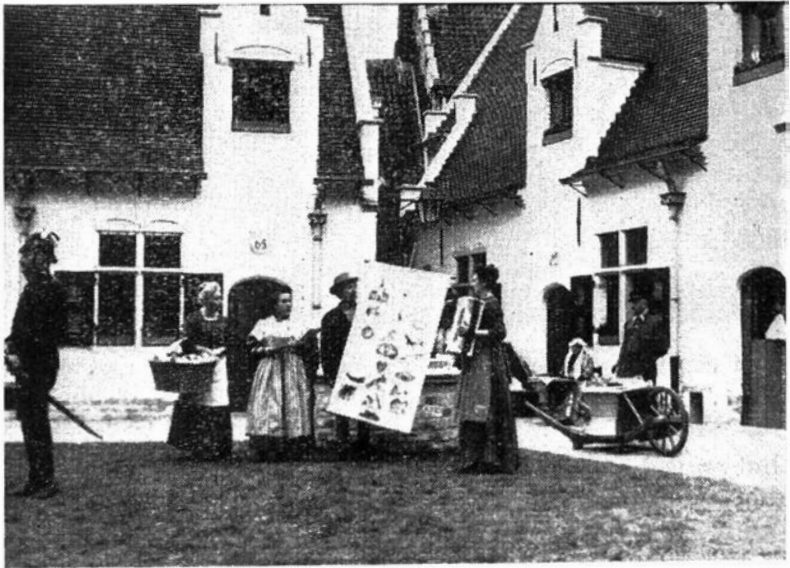
Leden van de enig-knappe Gentse groep M.A.S. Hoste mimeren de historie van de Alijns en de Rijms.

Na het aanschouwen van de geschiedenis uit de veertiende eeuw belandde men op de binnenkoer in het stadsbeeld van 1900.

Een metamorfose ? Een vlucht uit de tweede helft van de twintigste eeuw ? Geen spraak van een zinsbegoocheling, of van een terugkeer, een illusie van een filmbeeld of van een bandopnemer, maar de vrolijke, olijke werkelijkheid !

Daar treden de ware, echte, onvervalste volkstypen en leurders op; een bonte wemeling, de zuivere klederdracht van vijftig jaar geleden, de authentieke uitroepen en werktuigen : de **zeerloper**; de **piot**, vijftig jaar terug drukte de loting zwaar op de kleine landman en de gewone middenstander. Hoe bracht een soldaat zijn vrije avonduren en zondagen door ? In de straten, de parken, de (gemene) danszalen. Hij zocht gezelschap van dienstmeisjes, niet alleen omwille van het meisje, maar tevens met het inzicht de « soldatenratatouille » aan te vullen met de overblijfsels uit de keuken; de **agent** met het uniform van de plechtige omstandigheden; de **scharenslijper** die met zijn voeten de slijpsteen in beweging brengt en met een mes of schaar daarop, een snijdend snerpend geluid veroorzaakt om zijn komst aan te kondigen; de **man met de makaronkast** aan een lederen riem op de gebogen rug; de **bedelaar** die zijn vak vermomt door het verkopen van lucifers, prentjes, e.d.;

de **brouwersgasten** sjuowden de ton, gevat tussen twee ijzeren grijp-armen aan een juk, de **leurder met spekken**; de **pompier** met de ouderwetse helm; de **duivenloper** die van in een volkswijk met de duif naar het lokaal koerste; het **meisje met de dicht**, bij feestelijke gelegenheden, bruiloften, uitreiken van ereprijs, eretekens, enz.; de **lantaarnaansteker**, met zijn laddertje, en later met zijn fakkelstok; de **koetsier** die het eerste verwarmd rijtuig in voege bracht door middel van een lollepot; het **koekenwif** die tegen regen en zon bescherming zocht onder haar wijd regenscherm; de **schoorsteenveger** met zijn knecht en het alaam; een ijzeren bal met koord en twee of drie strooien omhulsels van flessen; de **roste wasser**, een vakman en een type tegelijk, steeds op schok met een mand met vuil, of met gewassen en gestreken wasgoed aan de arm; de **liedjeszanger**(2).

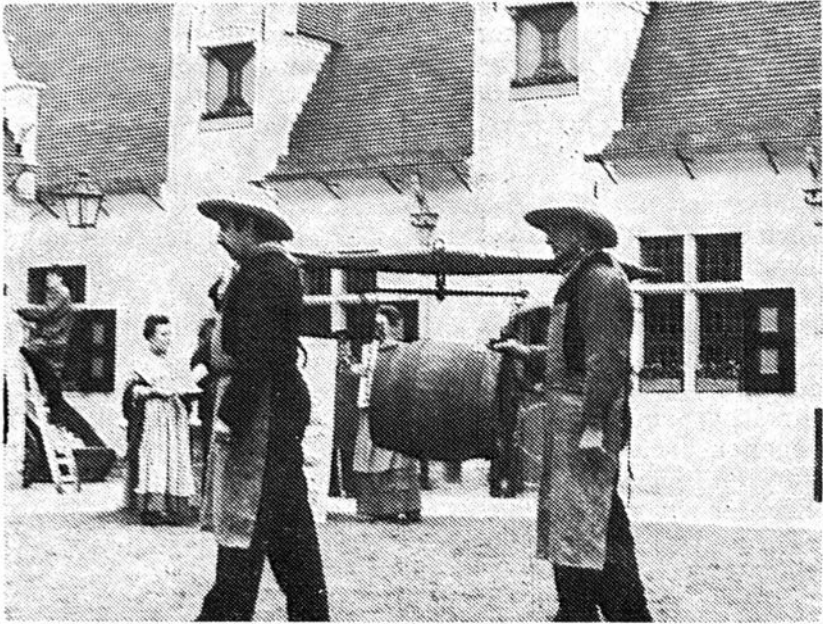
De liedjeszanger.

Het geheel stond onder leiding van de heer Romain De Coninck die de ganse groep van de Minard Schouwburg liet oprukken en optreden; de heren onderwijzers van Loo en Bonnaerens droegen de zorg voor de troep kinderen die verscheidene taferelen zo schitterend opluisterden.

Een parel van een vertoning! Een rijke schakering, een lust voor oog en oor!

De klanken van de liedjeszanger dwarrelen nog over de binnenplaats, wanneer de groepen bezoekers uitgenodigd worden voor een bezoek aan het museum, waar in elk huizeke de ambachtslieden

(2) De liedjeszanger, zie O.Z., 37e jg., n° 2, blz. 38. R. van der Linden: Een volkszanger uit Wetteren.

Brouwersgasten sjouwen een ton. Cliché De Landwacht-De Gentenaar.

Scharenslijper omringd door kinderen. Cliché De Landwacht-De Gentenaar.

aan het werk getogen zijn : de kruidenierster in haar winkel, de schoenlapper op zijn zolderkamer, de kuiper, de modiste, de herbergierster, de barbier, de bakker, de houtdraaijer, de apoteker en de drogist, de klompenmaker en de drukker die de vers gedrukte bladen uitdeelt, de thuiswever die nooit moe wordt en de kaarsengieter, de tinnenpotgieter; de kantwerkster heeft plaats genomen bij de deur van haar huizeke; een lekker zonneke lokt immers naar buiten.

De geest rust nog niet, na het aanschouwen van al dat overheerlijk vertoon, of een nieuwe groep personen voeren ons naar het Gent van 1900 : de venters; ze roepen langs de woningen, dralen bij een deur, prijzen en wijzen hun waar : de schrabielden, mandjes en vlechtwerk; oliekoeken en smoutebollen; karikollen en krabben; garen en lint, kolen, zand, regenschermen, petrool, mostaard, paardenlever, gebroken en nieuw gleiswerk, harde eieren en krakamandels, groensel, stooftout, mossels, garnaal en sprout; en tussen hen degenen die geen waren aanbieden, maar vragen : de voddenraapster, en degenen die vragen naar geschonden stukken : de stoelvlechter en de insteker van ruiten, en in de rij mogen we zeker Lotsuure niet vergeten die zijn koekjes bakte met of zonder babbelaar erin.

Het past er op te wijzen, hoe naast en met de artiesten van de Minard Schouwburg omtrent vijftig gewone Gentenaars, o.a. sommige oud-venters en -leurders, onbaatzuchtig en met een weergaloze toewijding en geestdrift presteerden.

Apoteose van volkstyphen en leurders van vijftig jaar geleden.

Deze loutere opsomming biedt een schrille tegenstelling met hetgeen de werkelijkheid geweest is; hier vindt u een sober verslag, tot op de draad beperkt, tegenover de stemming van een ware Gentse kermis, de atmosfeer van een stemmige volksbuurt, met de typische leurders en venters en lieden « die op straat hun brood verdienen ».

De h. Richard Vankenhove
ondervoorzitter van de
museumkommissie.

Bij het einde van dit relaas past de vermelding, dat de heer Richard Vankenhove, zonder te overdrijven, bergen werk heeft verzet om deze Gentse manifestaties en demonstraties in mekaar te timmeren, op muziek te zetten en voor het voetlicht te brengen.

Alle buitenlandse deelnemers hebben hem volmondig en ruimhartelijk hulde betuigd. De kommissie van het museum voor Volkskunde en de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen sluiten zich van ganser harte bij de Europese hulde aan.

R. van der Linden.

Curiosa uit onze letterkunde Jean Ray en Roger d'Exsteyl

Onze dynamische voorzitter heeft de idee opgevat geregeld het werk van onze letterkundigen volkskundig na te speuren. Pracht-idee! Want daaruit zal blijken hoezeer de ridders met de pen, of ze het willen of niet, bewust of onbewust, gretig putten in het volksgoed dat wij bestuderen.

Renaat DEMOEN, de schrijvende illustrator, tekende de h. Jean Ray als « piraat ».

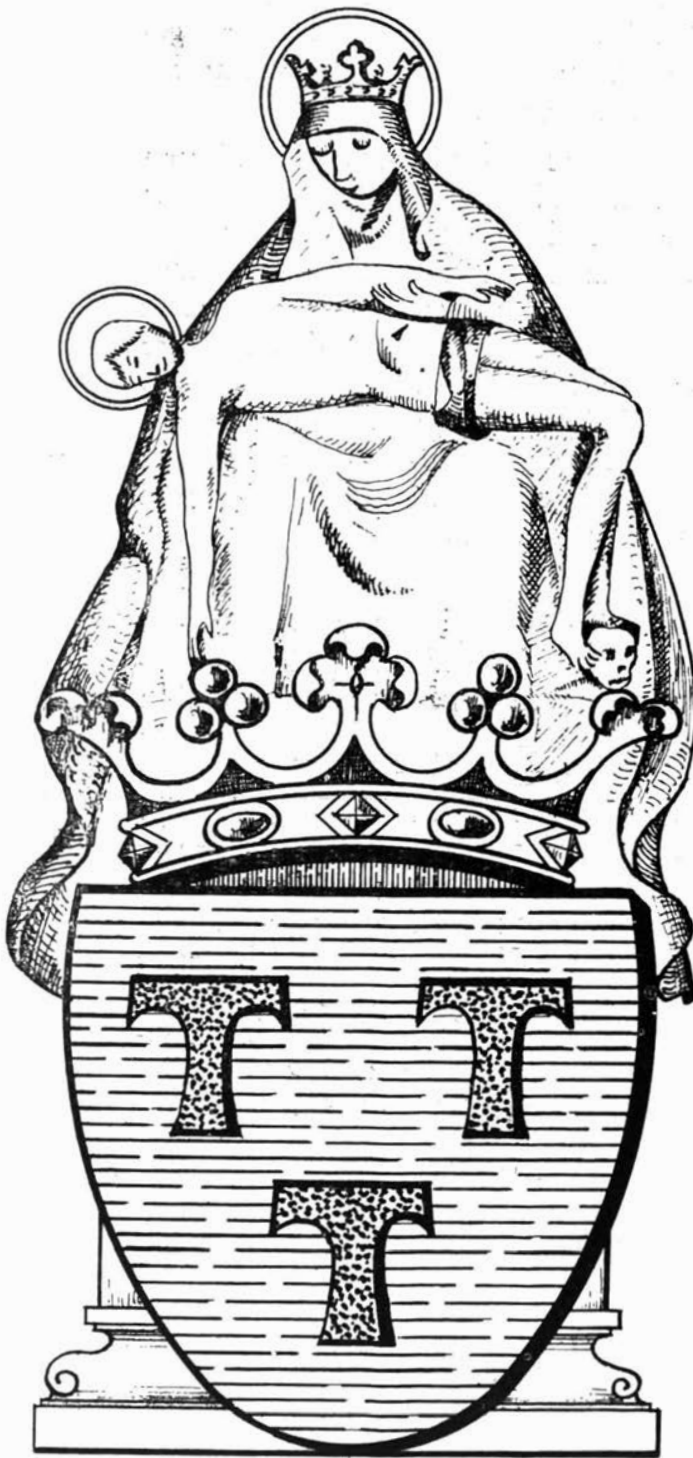
Een rijk domein daarvoor zal men aantreffen in de zogenaamde « FANTASTISCHE LITERATUUR ». Daarbij denken we vanzelfsprekend in de eerste plaats aan de grote Gentse auteur Jean Ray, wiens fantastische romans en verhalen vooral in het Frans geschreven werden maar die bij de Vlaamse jeugd ook goed gekend is onder de naam John Flanders, naam onder dewelke hij zijn nederlandstalige jeugdboeken schreef.

Het is hier niet de plaats om zijn romans uitvoerig te analyseren op volkskundig gebied — dit zou een boekdeel vergen — maar de volkskundigen die in de gelegenheid zijn kennis te maken met « **Malpertuis** » (het meesterwerk van de surrealistische letterkunde) zullen erover begeistert zijn. Er wordt b.v. een speciale aandacht in geschonken aan de figuur van de weerwolf. Voor tal van andere motieven verwijzen we naar « **Derniers Contes de Canterbury** », « **La Cité de l'Indicible Peur** », zijn bundels « **Le Grand Nocturne** », « **Contes du Whisky** », « **Les Cercles de l'Épouvante** » e.d. Ter inlichting : « **Malpertuis** » en « **Les 25 meilleures histoires Noires et Fantastiques de Jean Ray** » werden onlangs door « **Marabout** » uitgegeven. Grijp ernaar!

Nu vernemen we, dat een « discipel » van Jean Ray, eveneens een Gentenaar namelijk R. Martens, beter bekend onder zijn auteursnaam Roger d'Exsteyl, een nieuwe roman gereed heeft, getiteld : « **De Invasie van de Tlihoes** », die helemaal berust op het motief van de watergeesten of waterspoken! Roger d'Exsteyl heeft trouwens reeds vroeger heel wat folkloristisch materiaal verwerkt in zijn bundel verhalen « **Steekspel met Schimmen** ». Van een nieuwe bundel « **Verhalen uit de Kruiswegstraat** » mag het verschijnen eveneens eertlang worden verwacht. Echt een kluit naar de tand van onze nooit-verzadigde volkskundigen. We durven onze kollega's alle bovengenoemde werken van harte aanbevelen. De grens tussen die « dichters der verbeelding » en de « exploreurs van het raadselachtige » die de volkskundigen bij slot van rekening toch zijn, ligt dicht bij mekaar.

A. VAN HAGELAND

Tentoonstellingen van waardevol gehalte te Denderwindeke, Lede, Mere, Oudenaarde

In de loop van de zomer hebben drie heemkundige kringen en een Z.E.H. pastoor-deken een tentoonstelling ingericht die de Bond der Oostvl. Volkskundigen niet onopgemerkt kan laten voorbijgaan. Nummer vijf van ons tijdschrift bracht op pag. 204 en 205 twee drukplaten en de titel « *Heemkunde stemt overeen met Heemschut* ».

De drie aankondigingen omlijnen nauwkeurig het doel van de inrichters: DENDERWINDEKE pronkte met « **Schatten op Zolder** », bracht een pracht van kantwerk met de vermelding van soort en afkomst, koperen en tinnen gebruiksvoorwerpen en sieraden, archiefboeken en aarden schotels, oude muziekinstrumenten en graanmaten, terwijl de kerk eveneens voorwerpen ter beschikking stelde. De h. J. Hemeryckx vormt met de kranige werkers van zijn oudheidkundige vereniging een « schat » voor zijn gemeente.

De Heemkundige kring van LEDE werkte onder het motto « **Ken uw dorp** ». Dergelijk bevel geldt niet als een bevel, maar als de drang van daadvaardige personen, als de h. ing. Walter Daelman, E.H. de Brouwer, Jef de Neve binnenhuisarchitekt, Maurits de Lannoy, Marcel Govaert, Jozef Cool, e.a. De expositie bood schilderijen en gravures, gebruiksvoorwerpen en dokumenten, als bronnenmateriaal voor en over de geschiedenis van Lede.

Binnen twee jaar jubelt Lede voor de 550e verjaardag van de aankomst van het mirakuleuze Lieve-Vrouwbeeld « De zoete Nood Gods ».

De Heemkundige Kring van MERE, onder leiding van de h. Albert d'Hoker, toonde « **Mere, vroeger en nu** ». Een reliëfkaart, Romeinse overblijfselen, luchtfoto's, de lijst van de heren, de ambachten, verzamelingen munten, potten, verlichtingstoestellen, schilderijen en foto's, documenten van toneel- en zangbond, van de kaatsploeg (met een typisch liedje!), uitgaven van de Meerse auteurs, alles droeg er toe bij om de gemeente vroeger en nu fel en hel te belichten.

Z.E.H. Rob. Willms, pastoor-deken van Oudenaarde, schrijft in de inleiding van de kataloog « *Sinte-Walburgiskerk Oudenaarde Tentoonstelling van artistieke en historische Merkwaaardigheden* ».

« Eigenlijk zijn onze kerken bestendige tentoonstellingszalen waar « Gode ter ere » en tot genoegen en stichting van de gelovige bezoeker bouwwerk, schilderwerk, beeldhouwwerk, enz. in al zijn vormen, perioden en stijlen getoond wordt. Daarbij bieden onze kerken het grote voordeel dat ze niet, zoals onze musea « dode dingen » vertonen, doch dat ze de kunstwerken als levende decoratie en meer zelfs, dikwijls nog als levend gebruiksvoorwerp aan de bezoeker presenteren ».

Een tentoonstelling in een heiligdom is ongewoon. Het vertoon van de liturgische gewaden, het zilver- en koper- en beeldhouwwerk, naast de keuze uit het kerkarchief boden vele belangwekkende punten voor de volkskundige.

Het kerkarchief openbaarde o.a. hoe het magistraat van Oudenaarde in 1666 de stad aan O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangenis toewijdt, hoe E.H. Van Bam in 1737 de toelating kreeg om een pruik te dragen, ook tijdens de H. Mis, hoe de bulle der afschaffing der Jezuiëtenorde in hun kerk voorgelezen werd in 1773, enz.

Vier tentoonstellingen! Viermaal een vertoon van ongekende en dikwijls onvermoede rijkdom van en in onze gewesten. Dergelijke initiatieven dragen er veel toe bij om de volkskunde aan de nieuws- en weetgierigen te openbaren.

R. v. d. L.

Internationale Samenwerking op het gebied van de Studie van het Volksverhaal

In 1959 werd aan de Universiteiten Kiel en Kopenhagen een samenkomst van beoefenaars van de wetenschappelijke studie van het volksverhaal belegd. Reeds vlug bleek op dit congres dat internationale samenwerking noodzakelijk is. In de eerste plaats wil men komen tot overeenstemming inzake terminologie en classificatie. Daartoe is het nodig dat de catalogi die sedert het begin van deze eeuw in alle landen werden ontworpen, worden bijgewerkt en tot een internationaal systeem gebundeld. Zulks is vooral noodzakelijk omdat in de meeste landen de volkskunde aan de universiteiten wordt onderwezen, waardoor het wetenschappelijk onderzoek van het volksleven kan worden gestimuleerd. Een voorbeeld vindt men in het feit dat aan de Universiteiten te Leuven en te Gent tot nog toe een dertigtal licentiaatsverhandelingen aan het sagenonderzoek werden gewijd. Door die studenten werden reeds meer dan tien-duizend sagen en sagenvarianten door rechtstreekse optekeningen bij de vertellers (o.m. met bandopnemer) bijeengebracht. Er is dringend behoefte aan ordening van dat zeer omvangrijke materiaal, dat alleen doelmatig kan worden gebruikt indien men over een degelijk classificatiesysteem beschikt. Voor de sprookjes beschikt men over de Motif-Index van Stith Thompson, die grote verdiensten heeft, maar thans opnieuw aanvulling en aanpassing behoeft. Op het gebied van de sagen hebben Skandinavische en Duitse geleerden zich bijzonder ingespannen om een doeltreffend classificatiesysteem te vinden.

Om de samenwerking op stevige grondslag te kunnen organiseren, hebben vertegenwoordigers van meer dan dertig universiteiten en instituten te Antwerpen van 6 tot 8 september 1962 vergaderd onder leiding van Prof. Dr. K. Ranke (Göttingen) en op uitnodiging van Prof. Dr. K. C. Peeters, stadssecretaris van Antwerpen en professor in de volkskunde aan de Leuvense universiteit.

De eerste dag was gewijd aan een bespreking van het doel en de organisatie van een **International Society for Folk-Narrative Research**. Tot de oprichting ervan werd overgegaan.

Tijdens de tweede dag kwamen de vertegenwoordigers van een aantal landen aan het woord met referaten over nationale en internationale catalogi. De zittingen stonden onder leiding van Prof. em. Dr. P. De Keyser (Gent). Achtereenvolgens spraken :

— Prof. Dr. K. C. PEETERS, « **Théorie et Pratique**. De l'application d'un plan de classification aux résultats de recherches de légendes profanes par des étudiants de l'université de Louvain. Considérations et Remarques ».

In zijn referaat komt hij tot enkele belangrijke conclusies :

1) Het is een vereiste dat een internationale classificatie moet steunen op en verwijzen naar de nationale repertoria. Het internationaal plan moet bestaan uit 4 delen. A. Sprookjes B. Sagen C. Legendes D. Anekdoten.

2) De nationale repertoria moeten juist en volledig zijn. Zij moeten aanduidingen bevatten over de wetenschappelijke waarde van de vermelde publikaties (teksten, aantekeningen, verzameld volgens direkte of indirecte methode?) en over de beschikbaarheid van de aangeduide bronnen (gepubliceerd, handschriften?).

3) Het is noodzakelijk in elk land een verantwoordelijke aan te duiden voor het nationaal repertorium, die aan de internationale commissie regelmatig alle aanvullingen uit zijn gebied meedeelt.

- Dr. LAURI SIMONSUURI (Helsinki), Ueber das finnische, nordische und internationale Sagenverzeichnis.
- Dr. L. DEGH (Budapest) over de onderzoekingen in verband met een Hongaarse vertelschat en de pogingen tot het systematisch ordenen van het materiaal.
- Prof. Dr. W. HAND (California) over « Ein Katalog der amerikanischen Sagen ».
- Dr. J. JECH (Praag) over de « Tschechische abergläubische Erzählungen » en hun catalogering.
- J. R. SINNINGHE (Breda) over de Nederlandse sagen-, sprookjes- en legendencatalogoog en het werk van het Documentatiecentrum te Breda.
- Dr. INA-Maria GREVERUS van het Institut für Mitteleuropäische Volksforschung (Marburg).
- Dr. M. BODKER met een bericht over de sagenregistrering aan het « Nordisk Institut for Folkedigtning ».

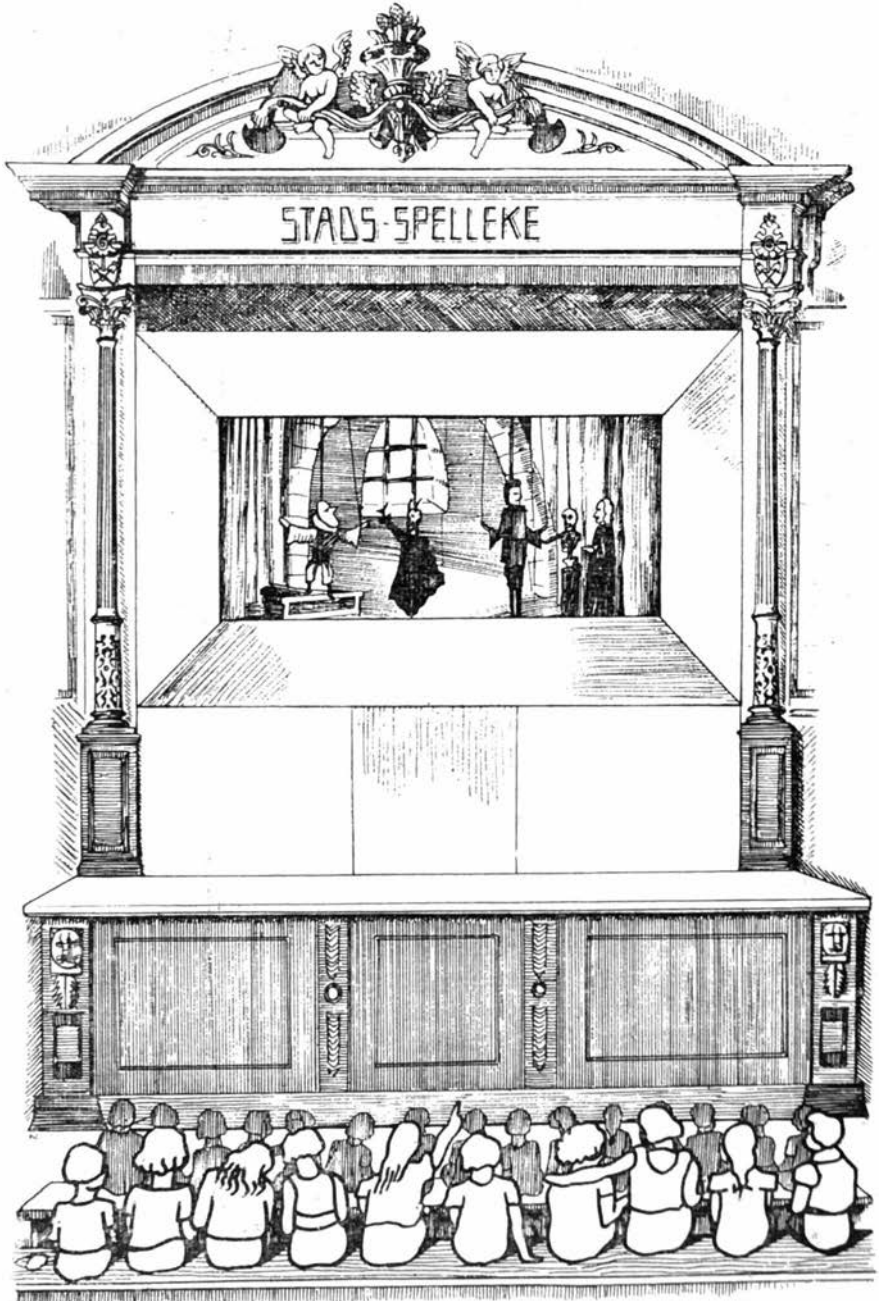
De laatste dag was gewijd aan de discussie over die referaten en aan een werkverdeling voor de internationale sagencatalogus.

In 1964 zal te Athene o.l.v. Prof. G. Megas een tweede congres worden georganiseerd over de wetenschappelijke studie van het volksverhaal.

R. HAESERYN.

40 jaar «Pierke»

Opgedragen aan mijn overleden vrienden
medespelers van het poppenspel
Frans Casteels — Jules de Muynck — Oscar Vervaecke

De almanak wijst de junimaand 1922. Op de binnenkoer van de toenmalige « Werkmanskring » op de Muide richt de jonge directeur E.H. J. Vandenbroucke een Vlaamse Foor in. Een poppenspel mocht zeker niet ontbreken. Maar waar kon men dit vinden?

De meeste « *spellekens* » waren door de concurrentie van de film aan bloedarmoede teloor gegaan. Na lang zoeken ontdekten we Thereseken Blauwers uit de Rijke Klarenstraat, aan de St.-Lievenspoort; ze gaf nog regelmatig vertoningen. Haar teater dagtekende van omtrent 1700. Onze vertoning oogstte een overgrote bijval. Mij viel de eer te beurt de entreekaartjes te mogen afleveren en na de vertoning, fier als een pauw, de ganse opbrengst aan de directeur te overhandigen. Tijdens een gezellig samenzijn van het « personeel » van de kermis babbelden we lustig over de uitzonderlijke belangstelling voor het « spelleke », te meer daar « Thereseken » na afloop van de foor een « *galavertuninge* » ten beste gaf.

E.H. Vandenbroucke wou graag een teaterke oprichten voor zijn jeugdafdeling. Op een eerste zicht scheen alles in kannen en in kruiken, maar de grote kosten verplichtten ons de plannen aan de kant te laten.

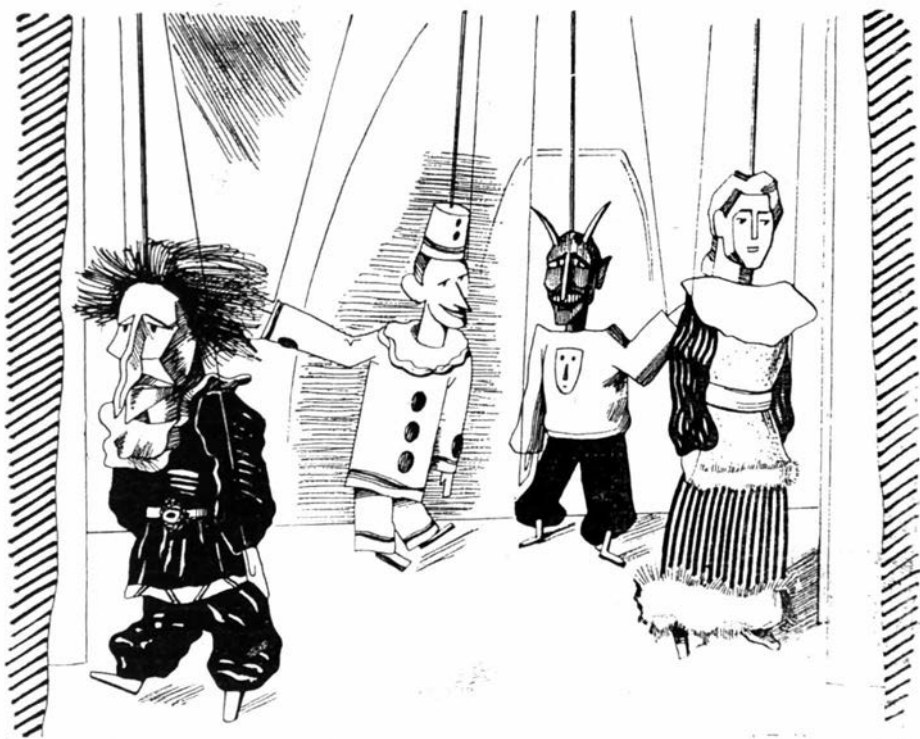
Het schoot me te binnen, dat mijn oom Gust. De Puydt tijdens de oorlog '14-18 een poppentheaterke had opgericht, met zeer primitieve middelen. Hij sneed zelf koppen, lijven, armen, benen met een « petaterschelmeske ». Bij zijn vertoningen krioelde het van kinderen en grote mensen uit « de cité », want zijn spelleke was gevestigd in het beluik van Vercauter op de Nijverheidslaan. Na de wapenstilstand steeg de belangstelling voor de kinema bestendig en mijn oom borg alles op zijn zolder. Ik poogde hem te overhalen om het teater aan « mijnheer de paster » af te staan, maar tevergeefs! De moed niet verloren. Op 20 juli 1922 stapten E.H. Vandenbroucke en ik de cité binnen en ontwaarden een machtig folkloristisch vertoon : « *alle poppen bengelden aan een ijzerdraad over de straat* », ter ere van een gedekoreerde uit het beluik. Wij telden terstond hoeveel « mannen » het spelleke rijk was. Nog eens onkel gepolst en met behulp van tante Fiene gooiden we het op een akkoord : het teaterke verhuisde, voor een bedrag van 250 F. Op 4 oogst 1922 staken we in het jong patronaat op de Muide van wal met de onsterfelijke « Genoveva van Brabant », een echt kluijfe voor de 35 aanwezige kinderen, want in één slag was Pierke hun held en vriend. Pierke, voor het eerst gelanceerd, werd de belichaming en de geest van een Gents volkstype. Aldus ontstond het « spelleke van de Muide » en Pierke zou gedurende twintig jaar

een ongehoorde en ongekende bloei beleven over het ganse Vlaamse land.

De heer J. Boes, huidig konservator van het Alijnmuseum, nam in 1943 het initiatief in het kader van het museum een spelleke in te richten hetwelk hij het « stadsspelleke » doopte.

Zo had de konservator P i e r k e naar zijn nieuw midden overgeheveld en uw dienaar « werkt » tot op heden nog steeds mede aan het zeer gekende « Spelleke van de Folklore ».

Einde oktober '62. Pierke zelf.

De verrader, Pierke, de duivel, de prinses.

N. B. — Een volgende bijdrage biedt wel en wee en anekdoten uit de veertigjarige loopbaan van uw « Pierke ».

Nota van de redactie : zie Oostvl. Zanten :
Joris VANDENBROUCKE : Het Poppenspel in Vlaanderen. Ie jg., (1926), blz. 10-12.
Poppenspellen. Oproep van de redactie. XVIIe jg., (1942), blz. 120.
Prof. em. Dr. P. de Keyser : Het Gentse Pierken en Arlekijn. XIXe jg., (1944), blz. 77-81.

Zoeken en Zanten

in vele boeken, langs alle kanten

PATROONHEILIGEN

Een patrones voor de air-hostess ...

Ook in de nieuwe betrekkingen zoekt men een beschermheilige. Voor de air-hostess rees een gepaste heilige uit het gulden boek van de heiligenlevens: de heilige Bona. Ze is geboren te Pisa, in 1156 en besteedde haar ganse leven aan het afleggen van pelgrimages. Ze stond vooral in dienst van degenen die een bedevaart ondernamen naar Sint-Jakob van Compostella in Spanje. In die periode duurde een tocht van Pisa naar Compostella omtrent negen maand en de heilige ondernam haast voortdurend deze reis. Ze overleed in Pisa op 29 mei 1208, na op haar eentje een laatste bedevaart naar Compostella ondernomen te hebben.

BRUSSEL – Patroonheilige voor onze publicisten

De gelovige publicisten vieren de H. Bernardinus van Siëna. Als predikant kende hij een ongehoorde bijval. Hij zou de stichter geweest zijn van de « Monte-di-Pietà » (Bank van Lening), die geld leende aan de armen, om hen te beschermen tegen de afpersing van woekeraars. In Brussel vieren de publicisten hem jaarlijks als « patroon van de reklame en van de public relations » in de Magdalenakerk.

MOL – De atoomheilige Sint Proton

De studenten van Mol vieren de atomische heilige Sint-Proton (?) (van het atoomdeeltje proton)! In 1961 vierden ze hem o.a. door het tijdelijk roven van de potten te Olen.

R. L.

SYMBOOL VAN VERZET – De drietand van onze boeren

Hij steekt op de hoeken van weiden en akkers, met zijn drie punten dreigend in de hoogte. Geduldige (?) lieden hebben de drietand geschilderd op de bomen, op de wegen, op de muren van huizen en schuren. De boeren voeren een passieve opstand en kozen een zinnebeeld: de drietand, een werktuig en een strijdwapen tegelijk. Het teken fascineert hen, maar elkeen die het beeld regelmatig overal ontwaart, voelt onwillekeurig de bedenking in zich rijzen: zit er zoveel kracht in die drietand? Komt dit teken als nationaal symbool van verzet in een bepaalde stand, niet in de wereld van de volkskunde?

Achiel De Ruyver, maalter, Nederbrakel.

KIELDRECHT – Spoken

Op de Molenberg zwierf er lang een spook met een wit laken over zijn hoofd; geen vrouw of meisje zou het wagen daar 's avonds of 's nachts voorbij te lopen, maar dat was gewoonlijk een list van een smokkelaar om nieuwsgierigen op afstand te houden. Nu gebeurt het niet meer.

— Een rare haan.

Vroeger hielden de boeren er rare gewoonten op na. Wanneer het vee ziek was, op een ongewone wijze, dan was er kwade hand in 't spel; dan maakten ze een groef voor de staldeur, waar men gewijde palm of iets dergelijks in begroef om te beletten, dat de kwade hand dat boos spel zou verder zetten.

Vroeger woonde in onze wijk een weduwe K. die een haan hield dewelke een tijdlang in Amerika geweest was; dat beest beheerste de zwarte kunst en op een zomeravond liet hij op het dak van de moeder K. het vol ratten lopen, tot plezier van veel mensen natuurlijk.

Zegspersoon: Honoré Wouters-Smet, landbouwer, 50 j., Kieldrecht.

R.v.d.L.

TEMSE — Folklore bij de beenhouders

In het kader van het 2de Paling-festival te Temse werd op zondag 9 september 1962 een verbroederingsdag ingericht door het plaatselijke beenhouderssyndikaat. In het programma van de feestviering vinden we een paar bijzondere attracties vermeld, die getuigenis afleggen van waardering voor het echte volksleven.

Aan de zwaarste beenhouwer aanwezig, wordt de grote prijs van de Scheldezonen toegekend (automatische balans, waarde 6 600 F); eveneens prachtige prijzen aan de 2de en 3de van de zwaargewicht-beenhouders.

We vernamen dat de prijs werd gewonnen door de voorzitter van het

beenhouderssyndikaat van Ronse, de heer R.; hij woog 155 kg. Zijn rivaal, die tweede werd geklasseerd, woog slechts 130 kg.

Verkiezing van Miss Breydel. — De kandidaten (beenhoudersvrouwen en -dochters) namen deel aan een quiz over lokaal toerisme en over praktische vak-kennis. De kandidaten legden volgende proeven af: het schatten van het gewicht van een stuk vlees; 20 schijfjes worst afsnijden binnen de kortst mogelijke tijd en allen even dik; een stuk leverpastei van 200 g afsnijden; alles verpakken voor aflevering aan de klant.

De be kroonde laureate ontving de lauweren en kreeg de titel van Miss Breydel ter gelegenheid van deze verbroederingsdag.

M. D.

AALST — De laatste Tram !

Het ontstaan en bestaan van een TRAMMUSEUM verscheen in onze uitgave van juli - aug., nr. 4, blz. 145. De laatste tram van Aalst zal wellicht verhuizen naar Schepdaal. Hij vertrok uit de Ajuinenstad op 14 oktober, de dag van de Mars op Brussel.

De hh. Gust. van der Stock en Frans Tack, de pioniers van de « Soevereine Camere der DRAECKENIEREN » (zie nr. 5, blz. 201, straatzangers te Aalst) zorgden voor de folkloristische noot en zorgden voor bloemen, lol en leute. Zelfs de stadsarchivaris, de h. Van der Heyden, hoorde er bij. Komt dergelijk feit niet immers in de kroniek? De foto brengt het beeld van meerdere belangstellenden, ook van de volksvertegenwoordiger R. Otte.

R. I.

Cliché Gazet van Aalst.

GENT — Heeft de auto invloed op de prijs van de krakamandelen?

De maandag na de Gentse Feesten heeft het traditioneel concert van de « Kuldere », zoals de Gentenaars de Gentse weesjongens noemen, plaats op de Koornmarkt, plein dat voor die gelegenheid door het plaatsen van tafels en stoelen door de herbergiers, in een openluchtcafé herschapen wordt.

De krakamandelenventers maken alsdan goede zaken. Dit jaar (1962) waren er twee verschillende prijzen, hetgeen bij ons weten nog nooit gebeurde.

Bij de eerste, een venter, was het 6 F het zakje. Op onze vraag « zijn ze opgeslagen dan? » luidde het antwoord: « Dat is met den index mijnheer ».

De volgende, een ventster, vroeg de normale prijs van 5 F. Zonder navraag kregen we de verklaring: « Bij mij is het nog altijd dezelfde prijs want ik ga nog

altijd te voet en rijd nog niet per auto, daarenboven zijn mijne krakamandels gemaakt van oude wijven ». (1)

R. Pervost

VOETBAL EN FOLKLORE

AALST — Volksprotest

Ongeveer een jaar geleden stond de stad Aalst in rep en roer naar aanleiding van een voetbalwedstrijd tussen de lokale Eendracht en het bezoekende elftal Standard Luik. Deze match werd ontsierd door heftige incidenten en eindigde op een nederlaag der thuisspelers. De Waalse scheidsrechter, de h. Blavier, bracht hierover een zodanig ongunstig verslag uit bij de hogere instanties van de Koninklijke Belgische Voetbalbond dat heel wat zware straffen tegen Eendracht werden uitgesproken. Het pijnlijkste aspect van het hele geval was dat de malaise aldus in de Aalsterse rangen ontstaan niet weinig bijdroeg tot de degradatie van de plaatselijke klub naar Tweede Afdeling.

Ons interesseert de zaak vooral omdat ze leidde tot een aantal volkse manifestaties waaraan wij hier even herinneren. Op 24 november 1961 richtten de Aalsterse studenten en de supporters van Eendracht een protestbetoging in tegen de beslissingen van het sportkomitee van de Belgische Voetbalbond. Honderden manifestanten vergaderden om 18 u. op de Markt. Gewapend met borden en spandocken die scherp kritische opschriften droegen aan het adres van de heer Blavier en de Waalse suprematie hekelden in de schoot van de Belgische Voetbalbond, trok de stoet door de straten van de stad. Een der slogans luidde: « Het Sportkomitee was de kluts kwijt », terwijl enkele mannen daaronder een zak droegen waarop men las: « Wij hebben de kluts gevonden ». Een groepje jongelui had zich in voetbalplunje gestoken en huppelde in de stoet mee. Op het Vredeplein eindigde de betoging. Hier werd een stropop, die referee Blavier voorstelde, in brand gestoken.

In de Welvaartstraat te Aalst werd in die dagen een rouwpaal opgericht. Op de paal stak een zwart-witte vlag (de kleuren van Eendracht), voorzien van een rouwstrik. Daaronder bevond zich een zwart-witte band waarop de straffen der voetballers geschilderd stonden.

Deze pijnlijke zaak werd het ganse land door druk besproken en bewoog zich zelfs op het plan van de Vlaams-Waalse verhoudingen. Er werd de heer Blavier nl. verweten dat hij uitsluitend Franssprekend was en aldus het recht niet had wedstrijden met Vlaamse ploegen te leiden. Weken later nog werden op een Antwerps voetbalveld voetzoekers naar deze scheidsrechter gegoid. Tenslotte heeft ook hier de tand des tijds de gemoederen tot bedaren gebracht.

Ajuinen, Symbool van de zege

Tijdens het voetbalseizoen 1960-61 zag men na een match door Eendracht op Gantoise gewonnen een auto waaruit als symbool van de zege een rist ajijnen naar buiten wapperde.

· Zou Aalst na al deze herrie niet de titel van « DE VLAAMSE VURIGE STEDE » verdienen ?

W. Giraldo

(1) « Oude wijven » zijn een soort erwten, die vroeger gebruikt werden voor de krakamandels. Men noemde ze nu eens Hollandse, dan eens Schotse erwten. Nu gebruikt men erwten van Tasmanië. Men laat ze een nacht weken, dan worden zij zacht of hard gekookt in een speciale olie.
(nota van R. VANKENHOVE naar de gegevens van de ventster; Mme Baeyens, dochter van « Mietje Krakamandel »).

Vragen van lezers

Magie – Uw levenslijn en uw voetzool!

Uit de stad Temse kwam een vraag om uitleg te bekomen nopens de toekomstvoorspelling en de voetzolen.

Elkeen weet dat Zigeunersvrouwen de kunst verstaan (of beweren te verstaan) om de toekomst te voorspellen, op grond van de lijnen in uw hand. Dergelijke kunst draagt de geleerde naam « chiromantie ».

Tijdens mijn verblijf aan zee waren twee vrouwen de lijnen op de voetzool aan het bestuderen en praatten over « Saturnuslijn », « Zonnelyn », « Marslijn », « Venuslijn ».

Dergelijke kunst of wetenschap was me tot op heden totaal onbekend. De twee vrouwen weigerden uitleg te geven bij mijn vraag om daar meer over te vernemen.

Wie kan me richtlijnen of inlichtingen verstrekken? R. V. Temse.

ZEERLOPERS

Waar en wanneer treden de zeerlopers thans nog op?

Indien zij verdwenen zijn, kwamen zij vroeger voor, waar en wanneer? Bestonden de zeerlopers in vroeger eeuwen? Zijn er historische dokumenten die zeerlopers vermelden? of vermeldingen in oude kranten?

Kortom, wie iets weet over zeerlopers en hun geschiedenis wordt gevraagd dat aan de redactie mee te delen.

R. H.

GERAARDSBERGEN – Een eigenaardig bedelgebruik

Vóór de eerste wereldoorlog was in Geraardsbergen op Allerzielen een eigenaardig bedelgebruik in zwang. In de voormiddag zetten de kinderen een stoel op de straat. Met twee wasspelden was een handdoek vastgemaakt aan de rugleuning. Op de handdoek waren al de doodsbeeldekens van afgestorven familieleden en vrienden vastgespeld. Op de zitting van de stoel stond een kaarsepan met een brandende kaars. De kinderen namen plaats naast hun « uitstalling » met een pintje in de hand en bedelden van de voorbijgangers – meestal mensen die van de kerk kwamen – « een cent voor de gelovige zielekes ».

Dergelijke « uitstallingen » waren natuurlijk het talrijkst in de straten die rechtstreeks naar een kerk liepen doch ook in de andere straten ontmoetten wij deze « bedelstoelen ». Een onderzoek bij oudere mensen wees uit dat dit gebruik vooral door de kinderen van minder gegoede mensen in ere werd gehouden maar dat ook de kinderen van de gegoede stand zij het dan ook nog al dikwijls tegen de wil van de ouders in, aan deze bedelvoormiddag deelnamen. Deze laatsten deden het meer in het geniep en gingen zich een plaatsje zoeken in een andere straat dan deze waar hun woning in lag. Ik heb geen enkele melding van een of andere ruzie om deze « concurrentie » zodat wij mogen aannemen dat de kinderen zich zeer solidair voelden.

Ik heb nog niets kunnen terugvinden omtrent de oorsprong van dit gebruik

maar heb wel kunnen opmaken uit de verhalen van oudere mensen dat het zich tot de stad alleen beperkte.

Weet iemand van de lezers iets meer daarover? Zijn er nog plaatsen in het land waar een analoog gebruik in zwang was of misschien nog is?

In Geraardsbergen zelf is het verdwenen met het eerste oorlogsjaar.

L. de Couvreur. Geraardsbergen.

Kroniek van de Bond

PERSONALIA

Konservator Boes, Ridder in de kroonorde

Onze konservator van het Alijnsmuseum en hoofdredakteur van ons tijdschrift, dhr. Julien Boes, verkreeg opnieuw een verdiende onderscheiding. Hij verkreeg voor zijn verdiensten jegens de stad de benoeming als ridder in de Kroonorde. De Museumkommissie en de leden van de Bond bieden hem hun oprechte gelukwensen.

R. L.

Onze kalligraaf « Gustave ROUQUART »

Zijn naam duikt af en toe op in ons tijdschrift (1); zijn talent treedt echter niet zo vlug en vlot aan het daglicht en toch is deze joviale volkskundige een artiest van het zuiverste gehalte.

Een bestuur denkt aan een hulde; de vriend Rouquart denkt tegelijk aan een ontwerp, aan een tekening. Hoe kunnen bestuursleden en hoogwaardigheidsbekleders op de keurigste en kleurigste wijze hun waardering betuigen in een hulde-album? Hij schetst en hij schift en daar ontstaat een parel van een album.

Viermaal reeds kreeg het bestuur van de Bond en van de Museumkommissie de kans beroep te doen op zijn bereidwilligheid; viermaal ontknopte en ontpopte zich deze verdienstelijke « kalligraaf » als een psycholoog die het eigen karakter en het verrassende kenmerk van de gevierde ontdekt en kunstzinnig vastlegt, zo voor het album van Prof. em. Dr. P. de Keyser, voor het gulden boek voor de opening van het Museum voor Volkskunde te Gent, sept. '62 en hulde F. Van Es, okt. '62 en voor de naamgeving « Jozef Vermeulen » aan de kapel in het Museum, okt. '62.

De vriend Gustave Rouquart dient de volkskunde door zijn scheppende geest en zijn verfijnde kunstzin!

R.v.d.L.

IN MEMORIAM

Oswald-Johan DE SCHAMPHELAERE

(1898-1962)

De Bond der Oostvlaamse Volkskundigen werd gevoelig getroffen door het plotseling overlijden van één zijner trouwste leden en tevens één van de beschermers van de eerste ure van het nieuw museum voor Volkskunde, met name de Heer de Schampheleere, Oswald, gezegd Wally. Hij was de zoon van de Heer

(1) O.Z., 36° jg., n° 6, blz. 215; 37° jg., n° 1, blz. 31, n° 6, blz. 219, 256, 258.

Oswald de Schamphelaere, voorzitter van het Willemsfonds en stichter van het Oswald de Schamphelaerefonds. Oswald de Schamphelaere junior werd geboren te Gent op 19 mei 1898 en overleed, getroffen door een beroerte, te Gent op 19 mei 1962, hij was amper 64 jaar oud. Aan het hoofd van een belangrijke handelszaak in het centrum der stad Gent, liet hij niets onverlet om regelmatig concerten en voordrachten actief bij te wonen. Hij was een groot voorstander van het natuurleven en o.a. van de padvinderij, beschermer van het natuurschoon van de Leie en van de jeugd in talrijke na-schoolse werken, hierin het voorbeeld volgend van zijn vader, die een groot voorstander was van de lichamelijke opvoeding, voorzitter van de gymnastiekmaatschappijen van de Oostvlaamse gouv.

Oswald de Schamphelaere junior was gehuwd met een zeer ontwikkelde en begaafde kunstenares, Lydie Merre, beeldhouwster en cineaste, die hem tot zijn moeilijk te dragen smart in 1958 in het graf voorafging. P. d. K.

« De Palm » voor Palmares !

Degenen die het woord « p a l m a r e s » vernemen of lezen, denken licht aan een lijst van laureaten bij een prijsuitdeling. En ze oordelen juist.

Maar bij de verklaring van het woord treedt men in de wereld van het Latijn en ontdekt de zoeker, dat « palmares » (meervoud van palmaris), betekent : degenen die de eerste prijs verdienen, nl. voortreffelijke personen. Palmares hoort bij palma, de palmtak, de erepalm als teken van de zege.

PALMARES is geen persoon in de Arteveldestad, maar een fris en pittig tweemaandelijks tijdschrift (uitgave september-oktober biedt n^r 1 van de vierde jaargang) dat naast allerlei aankondigingen en reclames, waardevolle artikels levert om Gent beter en grondiger te leren kennen.

De Bond der Oostvlaamse Volkskundigen is verplicht een erepalm af te leveren aan mevrouw H. PENEN, vermits in het hoger vermeld n^r van Palmares niet alleen een aantrekkelijk en rijkelijk geïllustreerd artikel van dhr. Richard Vankenhove verscheen over het Alijnshospitaal, maar ook zeer vleierende beschouwingen in « *les Opinions de Mr. de Palmarès* », en last but not least een « wervingsformulier » in regel.

De kracht en invloed van Palmares blijkt uit het feit, dat dadelijk haast tien personen zich als lid hebben aangemeld. R. v. d. L.

Een « Pluim » voor het Koninklijk Verbond der Gentse Dekenijen en Gebuurtebonden !

De daadvaardige h. A. CORNELIS, opperbaljuw van het Koninklijk Verbond der Gentse Dekenijen en Gebuurtebonden verdient een uitzonderlijke « pluim » ofte hulde vanwege het bestuur van de Bond. In « *Onze Dekenijen* », het orgaan van zijn koninklijk verbond, zestiende jg., nr. 6, bracht hij niet alleen een luisterrijk en geïllustreerd verslag over de « openstelling van het Nieuw Museum voor Volkskunde in het Kinderen Alijns-Hospitaal », maar spoorde tevens zijn lezers aan om, hetzij op eigen naam, hetzij op naam der dekenij als lid van de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen in te schrijven. Na de aansporing volgde een wervingsformulier in regel !

Het is hier niet de geschikte plaats om de verdiensten van de h. A. Cornelis te belichten. Door zijn werking is een Dekenij-museum in wording. Onder zijn leiding viert het Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen van Gent in 1963 zijn diamanten jubileum van de 60^e verjaaring. Op het gepaste ogenblik, volgend jaar, verschijnt een bijdrage over de opperbaljuw, de Gebuurtedekenijen en hun inrichting. R. v. d. L.

JAARLIJKSE ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING VAN DE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op zondag 29 oktober 1962

in de voordrachtzaal van het Museum voor Volkskunde, Kraanlei, 41, Gent.

- 1) Rede door de h. Renaat van der LINDEN, voorzitter.
- 2) De bedrijvigheid van de BOND door de h. Maurits BROECKHOVE, sekretaris.
- 3) De bedrijvigheid van het MUSEUM voor VOLKSKUNDE door de h. Juliaan BOES, konservator.
- 4) De toestand van de BIBLIOTEEK door de h. Maurits VAN WESEMAEL, bibliotekaris-archivaris.
- 5) De financiële verrichtingen van de BOND door de h. Raoul DEPOORTER, penningmeester. Rekening 1961, begroting 1963. benoeming van 2 controleurs.
- 6) Huldebetoon erevoorzitter Fernand VAN ES.
- 7) Rondvragen en suggesties.
- 8) Voordracht door de h. Prof.-emer. Dr. Paul DE KEYSER, erevoorzitter, over FOLKLORE DER AMBACHTEN.
- 9) Naamgeving van de kapel in het Museum :
ZAAL Mr. JOZEF VERMEULEN.

Laten zich verontschuldigen : Mevr. M. Lamend, Alseberg; de hh. R. Ackerman, Zelzate; O. Coessens, Zottegem; F. De Clercq, Waarschoot; A. De Coninck, Wetteren; M. De Paepe, Ninove; R. Depoorter, Gent; W. Giraldo, Strijpen; H. Gyselinck, Gent; G. Hebbelijnc, Gent; L. Hoste, Gent; Prof. Dr. K. C. Peeters, Antwerpen; F. Van de Vijver, Borgerhout; F. Van Es, Aalst; A. Van Hageland, Alseberg; M. Van Wesemael, Gent en de Unie van de Middenstand, Gewest Gent, Gent.

1. Rede van de Voorzitter.

De taak van de statutaire vergadering bestaat erin een overzicht van én een inzicht in werking en waarde van de Bond te krijgen, maar tevens om mekaar meer te ontmoeten. De waarde van een groepering ligt in de gebondenheid van haar leden. Daarom dient elk lid naar werkdadige middelen te speuren om de leden nog meer en beter te doen samenwerken.

Na de doelstelling van de vergadering vraagt de h. van der Linden een minuut ingetogenheid voor degenen die niet meer in ons midden vertoeven, voor de heren Oswald de Schamphelaere en Maurits Notte die in de loop van het jaar overleden.

Na deze piëteitsvolle plicht kwamen achterevolgens op het programma : de verandering van lokaal, van het stadsarchief naar het Alijnshospitaal, het symbolische teken van de samenkomst in de bibliotheek, zodat men kan spreken van een statutaire en werkvergadering tegelijk; de « aanwezigheid » van de Bond buiten Gent, in Eeklo, Oudenaarde, Ninove, Denderwindeke, Mere, Lede, St.-Niklaas, Serskamp, enz., ter gelegenheid van een jubileum zoals het 100-jarig bestaan van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, van een tentoonstelling van een folkloristische kunstschilder, zo Ernest van den Driessche, van een jubileum van een gilde, en dies meer. Viermaal voerde bij dergelijke gelegenheid een bestuurslid van de Bond het woord. Tweemaal schonk de Bond een prijs, toen het inrichtend komitee een prijskamp voor de jeugd inrichtte(1).

Het tijdschrift verkrijgt een uitzonderlijke waarde. Nummer 1 tot en met 5 leveren 212 blz. en 75 illustraties ! Nieuwe rubrieken, zoals b.v. « Pierken », en de vele vragen leggen getuigenis af, dat vele lezers hun medewerking willen verlenen. Uit alle hoeken van de provincie krijgt de redactie teksten.

Het exciperen van lokale weekbladen moet scherper aangevat worden, omdat daar volkskundige gegevens verschijnen die in een dagblad tevergeefs worden gezocht : b.v. het vertrek van de laatste tram uit Aalst naar Brussel, op 14 oktober 1962, verscheen in geen enkele krant, alleen in het plaatselijk weekblad « De Gazet van Aalst ».

Tot slot verstrekt de voorzitter een paar suggesties : in de provincie wonen en tronen een **Scheldefee** (Rupelmonde), een **Bloemenfee** (Aalst), een **Katoenprinses** (Gent), enz. Kunnen deze drie (en andere) Gratiën niet eens een bezoek brengen aan het Museum en een interview leveren voor de Bond ?

Het bezoek aan Binche tekent het vooruitzicht van een voordracht over carnaval en van een film over de Waalse karnavals. Kunnen de carnavalprinses van Oost-Vlaanderen bij deze gelegenheid niet optreden voor de Bond(2). Het stijgen van het aantal leden en de aantrekkingskracht van ons tijdschrift mogen niet verklaren, dat we een hoogtepunt bereiken, maar moeten ons doen inzien, dat we slechts voor een vertrekpunt staan !

De dichtere en hechtere gebondenheid van de leden in de Bond en het Museum wordt een nieuwe sterkte.

2. De Bedrijvigheid van de Bond.

De buitengewone statutaire vergadering van 20 mei 1962 besliste dat onze vereniging voortaan de naam van **Bond der Oostvlaamse Volkskundigen** zal dragen.

Een intense propaganda werd gevoerd voor het aanwerven van nieuwe leden. De inspanning waarvan de hh. R. van der Linden en R. Vankenove het grootste deel mogen opeisen, werd met succes bekroond. Ons ledenaantal verhoogde met een rekordcijfer van 81. Deze aanwinst stelt het bestuur in de mogelijkheid ons tijdschrift omvangrijker uit te geven (zie o.a. n° 5/1962 met 60 blz.) en onze afzonderlijke uitgaven talrijker op te drijven.

Naast de neringen — **bakkers** — en devotie — **St.-Kristoffel** en **St.-Anna** publiceerde onze Dienst voor Volkskundige Opzoekingen, dit in verband met de opening van het nieuw Museum voor Volkskunde, een rijk geïllustreerde studie over het Kinderen Alijns-hospitaal te Gent.

Onder de rubriek « **Mededelingen van de Bond** » noteren we talrijke bijdragen, boekbesprekingen, zanten, enz. Voor de uitvoerige opsomming verwijs ik naar de inhoudstafel.

Ons Alfons De Cockfonds zal dit jaar nog het bekroonde werk « **De Rivaliteit tussen Aalst en Dendermonde** » van ons medelid Lic. Hugo VAN HESE van de pers brengen. Wij bevelen deze uitzonderlijke studie ten zeerste aan.

Door het verschuiven van het aanvangsuur van de voordrachten, nl. van 11 h naar 10.30 h, hebben we met genoeg kunnen vaststellen dat de lezingen talrijker bijgewoond worden. We hoorden achtereenvolgens :

- op 19 nov. 1961 : *Toverij in de Oudheid* door R. van der Linden, voorzitter van de Bond.
- op 17 dec. 1961 : *Folkloristische sprokkelingen aan de hand van Gentse prentbriefkaarten*, met lichtbeelden, door A. Verbeke, lid van de Bond.
- op 14 jan. 1962 : *Zwarte mensen uit het land van Paul Krüger*, met kleurlichtbeelden, door R. Verstraeten, konservator van het Michel Thierry-Schoolmuseum te Gent.
- op 11 febr. 1962 : *Het onderzoek naar de sagen tussen Schelde en Dender* door Lic. P. J. Henderickx, lid van de Bond.
- op 11 maart 1962 : *Kinderfolklore te Gent vóór 1900* door Prof.-emer. Dr. P. De Keyser, erevoorzitter van de Bond.
- op 15 april 1962 : *Gent, vijftig jaar verjongd* door R. Vankenhove, bestuurslid van de Bond.
- op 13 mei 1962 : *Oorlog, liefde en folklore* door J. Boes, konservator van het Museum voor Volkskunde te Gent.
- op 1 juli 1962 : *Z.E.H. Kan. Triest en zijn invloed op het volkskundig leven te Gent*, met kleurlichtbeelden, door R. Maes, leraar en lid van de Bond.
- op 15 sept. 1962 : *Wandelvoordracht in het « Kinderen Alijns-hospitaal »*, het nieuw Museum voor Volkskunde, Kraanlei, 41, Gent.
- heden 28 okt. 1962 : *Folklore der ambachten* door Prof.-emer. Dr. P. De Keyser, erevoorzitter van de Bond.

Zo komen we aan een totaal van 312 voordrachten sedert de stichting van onze afdeling « Naschoolse Werken ». Wij danken de hh. voordrachtgevers voor hun medewerking en hopen hen nog dikwijls te mogen horen.

Op 7 oktober 1962 werd onder leiding van de heer R. Vankehove, bestuurslid, een bezoek gebracht aan de tentoonstelling van het « **Carnaval Wallon** » te Binche, aan de stad Binche en aan het provinciaal domein en kasteel te Rœulx. *Daarmede werd een oude traditie terug in het leven geroepen, nl. het inrichten van volkskundige uitstappen.*

Tot slot schreef dit jaar de Bond ten laste van zijn Alfons De Cockfonds twee prijsvragen voor 1963 uit :

- 1) *Nieuwjaars- en Driekoningenliederen van een bepaald dorp, stad of streek uit de provincie Oost-Vlaanderen;*
- 2) *Het huidig buurtleven (1900-1960 of 1920-1960) in een dorp, stad of streek uit de provincie Oost-Vlaanderen.*

3. De bedrijvigheid in het Museum voor Volkskunde 1961-62.

Voor het eerst sedert geruime tijd werden de werken in het Kinderen Alijnshospitaal met overtuiging voortgezet. Deze ijver is het gevolg van een vraag vanwege de Koninklijke Belgische Kommissie voor Volkskunde (onder de stuwkracht van onze Ondervoorzitter van de Museumkommissie, de heer Richard Vankehove) om de heropening van het nieuw museum te mogen inlassen in het programma van de Europese Volkskundekonferentie. De feestelijkheden te Gent zouden plaats grijpen op 10 september 1962.

Toen begon een wedloop tegen de tijd, zowel voor het gebouw als de inrichting van het museum. Het past hier een welgemeende hulde te brengen aan de heer De Boever, Stadsarchitect, en vooral aan de heer Van Belle, tekenaar, die werkelijk alles gedaan hebben opdat het Stadsbestuur zijn belofte zou kunnen gestand doen.

Resultaat : op 9 september 1962 kon het Stadsbestuur de officiële openstelling van het museum bijwonen en kon de heer Burgemeester Em. Claeys de openingsrede uitspreken (zie verslag blz. 215-218).

Onder de leiding van de Konservator werd een bezoek gebracht aan de nieuwe inrichting. Op 10 september 1962 grepen de feestelijkheden van de konferentie plaats (zie omstandig verslag, blz. 224-231). Het museum werd voor het publiek opengesteld op 15 september 1962.

Het museum is toegankelijk alle dagen van 10 tot 12 en van 13.30 tot 17 uur. Het is iedere dinsdag gesloten. De inkomprijs is bepaald op 10 Fr. Groepen van minstens 15 personen, vreemde scholen en invaliden bekomen een prijsvermindering van 50 %. De leden van de Bond hebben steeds vrije toegang op vertoon van hun lidkaart. Op aanvraag worden ook geleide bezoeken ingericht.

Het nieuw museum kent sedert zijn openstelling een buitengewone bijval wat hoopgevend is voor de toekomst.

Wij danken langs deze weg de begiftigers van het museum. De voorwerpen door hen geschonken worden met de grootste zorg bewaard en zullen, bij de eerste gelegenheid, tentoongesteld worden.

4. De toestand van de Bibliotheek.

Terwijl men de laatste hand legde aan het definitief inrichten van het Museum werd het nodige gedaan om de bibliotheekzaal in orde te brengen.

Dat wil zeggen dat een aangepaste verlichting en een dito verwarming tot stand aan 't komen is. Dit comfort wordt volledig door het plaatsen van een wasbekken dat zowel voor de bibliotekaris als voor de bezoekers van groot nut zal zijn.

Wat de organisatie van de bibliotheek als zodanig betreft kon eindelijk een aanvang gemaakt worden met de definitieve opstelling van de katalogen. Twee leden van de Bond, de heren Van Peteghem en De Corte, hebben aan dat werk hun beste krachten besteed. Eerst en vooral kontroleerden zij stuk voor stuk onze boekenschat om na te gaan in hoeverre er leemten vast te stellen waren. Een lijst van de ontbrekende werken werd dan ook opgemaakt. Vervolgens werden de nog niet gekatalogeerde boeken ingeschreven en een begin gemaakt met het in driedubbel opmaken van de steekkaarten. Zodra dit werk tot een goed einde zal zijn gekomen zullen we beschikken over drie verschillende katalogen : een stand-, een alfabetische — en een systematische kataloog.

Aangaande de geboekte aanwinsten valt niet veel te melden. Het boekenarsenaal werd om zo te zeggen niet vermeerderd; alleen de afdeling tijdschriften kende zijn gewone uitbreiding. Evenals de vorige jaren kwamen ook dit jaar enkele giften onze verzamelingen aanvullen. Van die giften maakten we regelmatig melding in de verschillende nummers van Oostvlaamsche Zanten.

5. De financiële verrichtingen van de Bond.

Iets waarop ik de aandacht wens te vestigen is het feit dat, in tegenstelling met het verslag van de h. sekretaris, welke het akademisch jaar 1961/1962 behandelt, het verslag van de penningmeester gaat over het kalenderjaar 1961. U zult dus in mijn verslag vruchteloos zoeken naar sporen van de buitengewone aangroei van ons ledental in 1962 dat de h. sekretaris u mocht aankondigen.

Vooreerst de cijfers :

STAAT VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN VOOR BOEKJAAR

1961.

Inkomsten	Uitgaven
In casso op 1 januari 1961	Drukkosten :
Kas — Speciën : 24,82	Circulaires, enz. : 2.133,—
P. R. : 7.065,—	Tijdschrift : 37.731,—
Lidbijdragen 1961 : 19.253,—	Volkskundige Opzoeken : 21.116,—
1962 : 5.605,—	Alfons De Cockfonds : 13.035,—
Verkoop van publicaties: 13.271,—	Algemene onkosten : 3.024,20
Toelagen :	Verplaatsingskosten voor voordrachtgevers : 1.250,—
Ministerie Nat. Opvoeding en Cultuur	Aankoop van schilderij voor Museum : 2.505,—
a) publikaties : 10.000,—	Huldebetoon : 6.840,—
b) voordrachten : 1.692,—	Aankoop van schrijfmachine : 4.580,—
Provincie Oost-Vlaanderen	Overdracht aan Museum voor Volkskunde deel toelage Provincie Oost-Vlaanderen : 10.000,—
a) publicaties : 7.500,—	Bibliotheek : 975,—
b) Museum : 10.000,—	Rechten V.Z.W.D. : 23,—
Universitaire Stichting : 30.000,—	In casso op 31 december 1961
Gift : 300,—	Kas — Speciën : 13,62
	P. R. : 1.485,—
<hr/> 104.710,82	<hr/> 104.710,82

BEGROTING 1963.

Inkomsten	Uitgaven
Toelage Ministerie van Opvoeding en Cultuur: 20.000,—	Drukkosten tijdschrift, publicaties, circulairen enz. : 85.000,—
Toelage Provincie Oost-Vlaanderen : 7.500,—	Voordrachten — Vergoeding voor verplaatsingskosten voor voordrachtgevers : 2.000,—
Toelage Universitaire Stichting : 30.000,—	Algemene onkosten : 6.000,—
Bijdragen leden : 35.000,—	Postzegels : 3.500,—
Verkoop van losse nummers O. Vl. Zanten en publicaties : 15.000,—	Bibliotheek - Onderhoud: 4.000,—
Onvoorzien : 3.000,—	Museum : 10.000,—
<hr/> 110.500,—	<hr/> 110.500,—

Wanneer men de inkomsten voor 1961 (104.710,82 fr.) vergelijkt met deze voor 1956 (63.517,52 fr.), zegge een verschil van 40.000,— fr. meer, dan moet men erkennen dat de Bond in de laatste vijf jaar er beslist in financieel opzicht nog is op vooruitgegaan.

De ontvangsten aan lidmaatschappengelden bedroegen 24.859,— fr. tegen 23.616,— fr. in 1960, wat bewijst dat het ledenaantal zich voor het minst handhaaft.

Ingevolge het sukses geboekt door de uitgaven van het A. De Cockfonds steeg in 1961 de verkoop van publikatie en losse nummers tot 13.271,— fr., tegen 3.247,— fr. in 1960.

Wij mochten ons blijven verheugen in de steun van de hogere overheden :

De toelage van de Provincie Oost-Vlaanderen werd gebracht van 15.000,— fr. voor 1960 op 17.500,— fr. in 1961 (7.500,— fr. voor de Bond en 10.000,— fr. voor het Museum).

Waar in het voorgaand boekjaar de toelage voor 1959 van het Ministerie van Nat. Opvoeding en Cultuur 20.000,— fr. bedroeg (10.000,— fr. voor de Bond en 10.000,— fr. voor het Alfons De Cockfonds), beperkte zich deze toelage voor 1960 tot 10.000,— fr. voor de Bond.

Ook dit jaar, evenals de drie voorgaande jaren, mocht een toelage voor Volkskundige Opzoekingen, verleend door de Universitaire Stichting, geboekt worden, toekenning waaraan met zoveel te grotere dankbaarheid herinnerd wordt dat het toegekend bedrag verhoogd werd van 20.000,— fr. tot 30.000,— fr.

Het past hier een woord van waardering te uiten voor de door al de voormelde hogere instanties verleende steun.

De ruimere inkomsten waarover ook dit jaar kon beschikt worden, lieten toe niet alleen meer te besteden aan ons tijdschrift (58.847,— fr. in 1961 tegen 36.998,— fr. in 1960, zegge 21.849,— fr. meer), maar tevens verder te gaan met de uitgaven voor het Alfons De Cockfonds. Zo kon het saldo der kosten van de uitgaven van « Volksleven te Wieze » vereffend worden en een voorschot op het voorbereidend werk van « Rivaliteit tussen Aalst en Dendermonde » gestort worden.

Samengevat mag de financiële toestand als uiterst bevredigend beschouwd worden.

Volledigheidshalve blijft nog te vermelden dat de boekhouding voor het boekjaar 1961 en het in casso op 18/3/1962 nagezien en juist bevonden werden door de Heren Gaston Van Peteghem en Gaston Boelens, beide aangeduid als controleurs.

Onder algemeen handgeklap werden de h.h. G. Van Peteghem en G. Boelens aangeduid als controleurs voor de boekhouding 1962.

6. Huldebetoon erevoorzitter F. Van Es.

Vermits de h. erevoorzitter F. Van Es door familieomstandigheden weerhouden was, omstandigheden die hem trouwens verplichtten ontslag te nemen, heeft de vergadering tot haar spijt moeten afzien van de openbare hulde die hem zou gebracht zijn en waarop hij zeker recht had.

Na gewezen te hebben op de goede verstandhouding die er steeds met het Bestuur heerste en op de grote en ontelbare verdiensten die hij in zijn hoedanigheid van voorzitter aan de Bond bewezen heeft, besluit het Bestuur het huldealbum, ontworpen en getekend door medelid, de h. G. Rouquart, met een kleine plechtigheid thuis te overhandigen.

7. Rondvragen en suggesties.

Het volgende werd vooropgezet :

- *Meer contact onder de leden door b.v. samenkomsten en werkvergaderingen te beleggen.*
- *Goedkopere lidbijdragen voor studenten.*
- *Gratis ingang voor het Museum voor studenten en inzonderheid voor buitenlandse studenten.*
- *De jeugd te interesseren aan ons tijdschrift o.a. door het in het leven roepen van speciale abonnementen voor de schoolgaande jeugd.*
- *Het invoeren van familiekaarten voor bezoek aan het Museum.*
- *Het inrichten van « nocturnes » in het Museum.*
- *De eerstvolgende bestuursvergadering zal de punten onderzoeken.*

8. Voordracht.

De h. erevoorzitter Prof.-emer. Dr. P. De Keyser hield een causerie over de « *Folklore der Ambachten* ». En aansluiting met de wens geformuleerd op de Europese Volkskundekonferentie (9-14 sept. 1962) en inzonderheid op de suggestie naar vorgebracht door de h. R. Lecotté, bibliotekaris van de Nationale Bibliotheek (Frankrijk) om in ieder land een speciale kommissie in het leven te roepen om nationale enquesten over de ambachten in te richten, neemt de Bond het op zich om de eerste van wal te steken met een onderzoek in Vlaams-België.

Weinig studies zijn over de ambachten verschenen, sporadisch vinden we het een en ander, meestal onvolledig, in de plaatselijke bladen; samengevat moeten we ondervinden dat er nog veel te werken en te zanten valt. Spreker hoopt op de daadwerkelijke medewerking van al de leden om tot een zo volledig mogelijk geheel te komen.

Binnenkort zal de Bond overgaan tot de verspreiding van vragenlijsten en dit voor ieder ambacht afzonderlijk. De antwoorden zullen samengebundeld en als « *Studie over de ambachten* » in ons tijdschrift gepubliceerd worden.

Tot slot gaf spreker enkele tips voor het korrekt beantwoorden van de vragen waardoor meteen de verscheidenheid van de wetenswaardigheden over de ambachten belicht werd.

9. Inwijding van de Kapel als Meester Jozef Vermeulen-zaal.

Toespraak gehouden door de h. Prof.emer. Dr. P. De Keyser :

Het is een verblijdend iets voor wie, trots alles, blijft geloven in de toekomst van de mensheid in 't algemeen en van ons volk in 't bijzonder dat het streven en het werk van een man van goede wil niet tevergeefs is geweest. Uit onze smart om zijn al te vroegtijdig heengaan stijgt thans de vreugde en de voldoening om de verwezenlijking van hetgeen voor wijlen onze voorzitter van de Commissie van het Museum voor Folklore, thans Volkskunde, en ondervoorzitter van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen, thans Volkskundigen, Meester Jozef Vermeulen, nog een droombeeld of op zijn best, een wensdroom was. Vóór zijn

onverwacht afsterven op 10 november 1956 was er reeds spraak van de verhuizing van het Museum voor Folklore van de voormalige Kerk van de Ongeschoeide Kamerlieten in de Lange Steenstraat naar de St.-Pietersabdij of naar de Kinderen Alijnshospitaal. Onze toenmalige schepen van Handel, Nijverheid, Feestelijkheden en Toerisme, in de wandeling met de eervolle naam bedacht van « schepen der Folklore », voelde veel voor de St.-Pietersabdij wegens de ruime mogelijkheden, die de abdij voor de uitbreiding van het Museum bood, maar ik meen wel dat hij, als schepen van Toerisme, in peto ook veel voelde voor het centraal gelegen Kinderen Alijnshospitaal met zijn stemmige St.-Katharinakapel en de schilderachtige huisjes van de vroegere proveniersters. Tot ons aller voldoening is de keus van het Schepenkollege gevallen op de restauratie van het Kinderen Alijnshospitaal, deze bouwkundige parel onder de aan het historische monumenten zo rijke Gent. Wat zou het hem een genoegen hebben gedaan in dit gezegend oord voor droom en poëzie, zetelplaats van de Vlaamse folklore, die hem zo lief was, te verwijlen. Het heeft niet mogen zijn ! Toch leeft zijn nagedachtenis onder ons, hij, die zoveel gedaan heeft voor de bevordering van de volkskunde in onze stad door zijn persoonlijke studie van de Gentse folklore en vooral door zijn officiële bemoeiingen als schepen van Feestelijkheden van Gent. Vergeten we niet dat hij de « Vader » is ge-

weest van de « Gentse Reuzen », dat hij een merkwaardige studie schreef over de « Groei en de Bloei van de Arteveldefiguur in de Vaamsche Volksziel », die animerend en stimulerend heeft gewerkt op de Arteveldekultus, dat hij talloze bijdragen heeft geschreven over de Vaamse bedevaartplaatsen, over volksgezegden, over kinderrijmpjes, over feestschriften, over volksweerkunde, over de Gentse Bergen, over volkshumor.

Zijn geest is hier thuis te midden van de voorwerpen en de denkstukken van het verleden van ons volk, die hij onverdroten « zantte » en lief had. Het is een daad van piëteit voor zijn talrijke vrienden en bewonderaars, die hem vijf jaar na zijn overlijden niet hebben vergeten, aan de Kapel, waar een gedeelte van zijn verzamelingen van godsdienstige volkskunde een plaats hebben gevonden, de naam te schenken van Meester Jozef Vermeulen-zaal.

De Bond en de Museumkommissie hebben gemeend niet doeltreffender zijn nagedachtenis te eren dan op deze eenvoudige wijze zijn naam te verbinden aan dit nieuw museum voor Volkskunde, waarop hij, daar zijn we zeker van, fier zou zijn geweest zoals wij allen fier zijn op hem, onze diep betreurde onder-voorzitter van de Bond en voorzitter van de Museumkommissie, die deze verwezenlijking van de Volkskunde te Gent heeft helpen voorbereiden. Het Gentse nageslacht moge er hem dankbaar om zijn !

Mej. Anna Vermeulen sprak een ontroerend dankwoord uit, waarin ze haar hulde en erkentelijkheid uitdrukte jegens de Bond voor de naamgeving aan de kapel, waarin zovele waardevolle schatten van haar broeder zaliger berusten.

Daarna tekenden alle aanwezigen de akte van naamgeving in het Gulden Boek, gekalligrafeerd door ons lid, de h. G. Rouquart.

De vergadering eindigde om 13,10 h.

M. BROECKHOVE.

-
- (1) De Bond was vertegenwoordigd op 4 nov. '62, te Dendermonde ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Oudheidkundige Kring.
  - (2) Op het einde van de maand oktober '62 verkoos men te Waasmunster reeds prins Karnaval 1963, de h. Cyriel van Eynde. Hij verkreeg de versierselen van zijn waardigheid en werd ridder in de orde van « de gulden den » !

Boekbesprekingen

ROSSEAU (MAX). — **De Gentse Foor in de Goede Oude Tijd. De boeiende Geschiedenis van enkele Kermisnijveraars en de Gentse Foor** — Gent, 1960. In eigen beheer, Van Eyckstraat, 42, Gent, 101 blz., 9 ill. Prijs: 50 F.

In 1959 gaf de Gentse journalist en handelaar in suikergoed Max ROSSEAU een schattig werkje uit onder de titel: « **Les foires de Gand au bon vieux temps. La curieuse histoire de quelques forains et des foires de Gand** ». (Zie Oostvl. Zanten, XXXV, n^r 4, 1960, blz. 118).

In 1960 verscheen de Nederlands-talige bewerking ervan, die wij onlangs ontvingen.

S. behoort zelf tot een familie van kermiskramers en foornijveraars, als zoon van Gillis Rousseau (de u in de naam is door een verschrijving in de boeken van de burgerlijke stand weggefallen) en van Clotildis Consael-Lameur, de dochter van Maximiliaan Consael, stichter van het zeer bekende wafelkraam « Max ». Hij is nog steeds bekend voor zijn « lekkies » (babbe-laars), die hij net als zijn vader verkoopt rechtover de Kapel van O.-L.-Vrouw van de Kerselaar te Edelare, gedurende de jaarlijkse novene aldaar. Geen bedevaartganger die zich niet een pakje van die lekkere « lekkies » van « Jan van Gent », de bijnaam van de laatste drie eigenaars van de zaak, aanschafft.

S. heeft dus de meeste, der in zijn werk vermelde foorkramers en -nijveraars persoonlijk en zelfs zeer intiem gekend, ten minste die uit de laatste twee decennia van de XIXde eeuw en uit het begin dezer eeuw. Velen onder hen waren immers zijn verwanten. Hij heeft ook actief deelgenomen aan het kermisleven. Daarbij heeft hij zich voor gegevens uit het begin der vorige eeuw vele opzoeken getroost in het Stadsarchief en in het privaat-archief van familieleden, zodat dit werk uiterst rijk gedocumenteerd mag heten. Voor degenen, die de Gentse foor in haar volle bloei vóór

1914 gekend hebben, is het voorzeker een bron van aangename herinneringen.

Tal van bekende en voor ons, het opkomend geslacht van toen, sympathieke figuren uit die « goede oude tijd » worden door S. belicht.

Wie van ons geslacht kende niet « **Herkuul Raymond** » (Raymond de la Ruelle), de krachtmens, die een schip optilde, bemast en bemand met tien personen; de Consaels, de uitbaters van de wafelbarak « **Max** », en hun concurrenten de Kriegers, met hun « **Friture Fritz** »; W. Fortuin, met een der eerste kermisbioskopen, zijn « **Grand Cirque Cinema Americain** »; het poppentheater van Morieux (onder het bestuur van kunstschilder Leon Van de Voorde); de cirkussen De Jonghe en Semey; het museum Spitzner; de prachtige salon-molens of « **salon-carrousel** » van Opitz, Van Haverbeke, Verdijk (het orgel van deze laatste inrichting is nu in het bezit van het Museum voor Volkskunde) en nog talrijke andere aantrekkelikheden?

Dit alles memoreert S. met piëteit en liefde, nu voor hem ook de « levensavond » aangebroken is, die wij hem lang en gelukkig wensen. Ik ben ervan overtuigd dat hij zoveel genoegens gesmaakt heeft bij het schrijven van deze « **boeiende geschiedenis van enkele Kermisnijveraars en van de Gentse foor** » als wij er gehad hebben bij het lezen van zijn werk, al was dit genoegens bij ons gemengd met een gevoel van

weemoed over de vergane glorie der Gentse foor en die kermissen in het algemeen.

S. eindigt met een optimistische noot, die wij hier letterlijk overnemen: « **De auto-scooter, waar de jongeren de toekomstige motorwagens van hun dromen leren besturen, de menigvuldige, altijd nieuwe aantrekkelijkheden, zijn zoveel meewerkende tuigen welke de kermissen een immer glanzende toekomst voorspellen. De vernuftige foorreizigers vinden altijd een list om verouderde rommel weer op te smukken.**

Zij verzaken zelden aan dit bestaan, vol van onvoorziene omstan-

digheden, en gaan de toekomst met blijmoedigheid tegemoet. »

Wij beamen ook volmondig de slotzin van de auteur :

« Het hier voorhandig boekje, hoe onvolledig het ook moge zijn, zal ten minste getoond hebben wat de foren waren in de tijd dat men vreugde kon kopen voor een halve kluit ».

Wij voegen er bij dat wij hem zeer dankbaar zijn voor dit werkje, zonder pretentie geschreven, en wensen er hem geluk mede. Alle belangstellenden in het Gentse volksleven zouden dit werk moeten bezitten.

F. V. Es.

JAAP JOPPE, **De auto in grootvaders tijd**, Pictura-pocketboek, Utrecht-Antwerpen, nr 25, 1961, geïllustreerd, 188 blz.

Het boek verhaalt de geschiedenis van de automobiel in zijn verhouding tegenover allerlei mensen: pioniers, technici, gebruikers, sportbeoefenaars, aartsvijanden en bewonderaars. Zonder in technische bijzonderheden te treden schildert de auteur de sociale en menselijke atmosfeer waarin de evolutie gebeurd is van luxe voorwerp tot gebruiksartikel. Een wereldburger 1962 kan zich onmogelijk inbeelden welke strijd er geleverd werd tot de jaren 1930 om aan dit voertuig zijn volwaardig burgerrecht toe te kennen.

Van het standpunt uit van de volkskunde heeft deze bijdrage over de auto in grootvaders tijd haar belang, omdat hier een materieel voorwerp wordt behandeld dat op een halve eeuw tijd gedemocratiseerd werd. De strijd tussen de

techniek en de vijandiggezinde geestesgesteldheid van de belangloze toeschouwer werd beslecht in het voordeel van beide partijen. Voor de studie van de volkskunde heeft het wel belang de eerste reacties te noteren uit grootvaders tijd en verder de tijdslijn door te trekken tot het eerste kwart van de 20ste eeuw.

Het boek biedt voor iedereen een aangename ontspanning. De taal is zeer levendig en geenszins doorspekt van technische termen.

Persoonlijk hebben we de indruk dat de opinies over de huidige verkeers- en wegveiligheid van sommige voetgangers nauw aanleunen bij deze uit grootvaders tijd. De techniek heeft niet alle problemen kunnen oplossen waarbij de faktor « mens » betrokken is.

M. D.

LUC EBRARD, **De plechtige heilige Kommunie.** Wemmel, 1961.

De heer Luc Ebrard, Limburg-Stirumlaan, 240, Wemmel, Lid van de redaktieraad van « Ons Heem » voor Brabant, bezorgde voor onze bibliotheek een klein, maar verdienstelijk werk : « **De plechtige heilige communie** » (vroeger : eerste communie). Een beetje geschiedenis en een greep uit het volksleven.

De studie bevat een ontwerp en een plan voor de studie van de kinderkommunie. Meerdere bijzonderheden treffen : het verschuiven van de eerste communie van de leeftijd van ongeveer twaalf naar de leeftijd van ongeveer zeven jaar, de datum, veelal Passiezondag, de kleding, de plaats van meisjes en jon-

gens in de kerk, (vroeger) de uitnodiging van arme kinderen door rijkere personen, een prent als gedenkenis, uitdelen van gedrukte gedenkenisprentjes; de auteur bezit een vlaamstalig uit Asse van 1903 (kan iemand hem gebeurlijk oudere of andere uit die periode bezorgen ?), de tekst van de prentjes, het « laten zien » aan familieleden, geburen en kennissen, de traditionele geschenken van peter en meter, enz.

Als vertrekpunt brengt de brochure ons meerdere waardevolle bijzonderheden. De auteur zal ons gewis eens een dieper doorgedreven onderzoek leveren.

R. v. d. L.

H. A. G. SUËR, **Het dagelijks leven van onze voorouders in het midden van de 19^e eeuw,** Pictura-Boeken, nr 26, Utrecht, Antwerpen, geïllustreerd, 176 blz., 1961.

Ter inleiding verantwoordt de auteur zijn boek als volgt : « Dit handelt over gewone mensen, hun huis, hun kinderen en hun wederbaren ». In 17 schuifjes laat Suër een halve eeuw geschiedenis afrollen, o.a. volksaard, in familiekring, op straat, vrijen en trouwen, sterven, schoolgenoegens, werken en nietsdoen, kwakzalverij, volksvermaken. Alle standen uit het maatschappelijk leven worden in het schouwtoneel betrokken. Plaatselijke of regionale gewoonten, folkloristische gebruiken worden weliswaar niet uitgediept, maar toch geeft de auteur een bevattelijke synthese van de behandelde aspecten uit het Nederlandse volksleven. Deze synthese stemt vrijwel in grote lijnen overeen met het Vlaamse volksleven in de romantische periode. Hierdoor blijft het werk genietbaar in ons eigen midden.

Een lezer die er op gesteld is zich enkele uurtjes te vermeien in de « goede oude tijd » wordt sterk geboeid door de inhoud en vooral door de verhalende trant van een vaardig journalist.

De inhoud kan ook de onderwijsmiddens interesseren omdat in de behandelende tijdsperiode (1830-1870) de bakermat ligt van onze tegenwoordige tijd. Voor het Nederlands taalonderricht vindt de lesgever er een rijke bron van leesteksten voor de jeugd. (Rekening houdend met de auteursrechten); inhoud en vorm verdienen de aandacht van leerling en lesgever.

De aangeboden rondgang door de periode, het midden van de 19de eeuw, wordt opgeluisterd door goedgekozen illustraties.

Een flink pictura pocketboek, dat we warm mogen aanbevelen.

M. D.

Inhoudstafel

Jaargang 1962.

ARTIKELS VAN ALGEMENE AARD.

	blz.
Bost, Fr. Van : Van 't Oude Soete. I. Geschiedenis der Gebakvormen. II. Gebakvormen uit de Verzameling Van Bost. III. Bewaarde Gebakvormen in de Musea	1-25
Linden, R. van der : Een Straatzanger uit Wetteren	38-40
Hageland, A. van : Volkskunde op nieuwe Banen	71-80
Cambier, A. : Oud Bedevaartteken te Ronse	99-101
Boes, J. : Oorlog, Liefde en Folklore te Gent.	107-110
Smet, Marc de : Farmaceutische Publiciteit in de vorige eeuw	125-130
Linden, R. van der : Volksgerecht en Aankondigingen	178
Hageland, A. van : Volkskundig Zoeklicht op de U.S.A.	179-185
Wesemael, M. Van : Van twee straatliedjes die de intocht van de Kozakken in de Arteveldestad bezongen	190-195
Broeckhove, M. : Plechtige Opening van het Nieuw Museum voor Volkskunde te Gent, op 9 sept. '62	213-219
Haeseryn, R. : De Europese Volkskundekonferentie sept. '62 te Brussel, Gent, Binche en Luik	220-223
Linden, R. van der : « De Gentse Dag » op de Europese Volks- kundekonferentie	224-231
Hageland, A. van : Curiosa uit onze Letterkunde: Jean Ray en Roger d'Exsteyl	235-236
Pierke : 40 Jaar « Pierke »	238-240

DIENST VOOR VOLKSKUNDIGE OPZOEKINGEN.

Daem, M. : Bijdrage tot de Studie van de Middeleeuwse Ambachten en Neringen. De Gentse Bakkers. I. De Vereniging. II. Het Leven en het Werk van de Gentse Bakker	41-66
Linden, R. van der : Sint-Kristoffel. Legendes. Verering. Verspreiding. 111-124-186	81-97
Luyck-Foncke, Elza : Het Hospies der Kinderen Alijn of Alijns- Godshuis te Gent	151-177

MUSEA. STOETEN. TENTOONSTELLINGEN.

R. L. : De steden AALST, GENT en TEMSE vertegenwoordigd op de Tentoonstelling « Verzamelingen van de Openbare Onder- stand te Brussel », 1961	28-29
R. L. : Eeklo. Oprichting van een nieuw museum	30
R. L. : Ninove. Stedelijk museum « De Koepoort ».	30

	blz.
R. v. d. L. : Musea Eeklo, Ninove, Geraardsbergen	105
R. v. d. L. : Tentoonstellingen te Destelbergen en Mere	105
R. v. d. L. : Historische Stoet te Denderleeuw. Uitbeelding van volkskundige Alfons de Cock	105
R. L. : Wetteren. Stoet. Vuurgoden en de Brandweer	142
P. Roman : Nevele. Museum Rietgaver-stede	143
P. Roman : Ronse. 25-jarig bestaan van het museum voor volkskunde	143
R. L. : St.-Maria-Latem. Nieuw museum	143
J. F. F. : Mechelen. Opening van een nieuw Museum voor Volkskunde	144
R. L. : Schepdaal. Trammuseum.	145
R. L. : Tentoonstelling « Affiches 1895-1961 »	150
R. v. d. L. : Eerste Filmmuseum te Brussel	202
R. L. : Heemkunde stemt overeen met Heemschut. Tentoonstellin- gen te Denderwindeke en te Mere	204
— Wetteren. Tentoonstelling « Sint-Sebastiaan »	212
R. v. d. L. : Tentoonstellingen van waardevol gehalte te Dender- windeke, Lede, Mere, Oudenaarde	234-235

ZANTEN.

Keersmaeker, G. De : Sleidinge. Mannekesvrijdag. Wijvekeszaterdag. Een aardige kaaitte. Een geheime remedie tegen de « krauwagie »	26-27
R. L. : Nieuwe Reuzen « Canteclae » en « Kobbe » te Deinze	67
R. v. d. L. : Kaartspel. Trouwring en gewijde Handen	104
R. L. : Weerkunde. Voorspellingen met lokale kleur	145
R. L. : Feestopschriften op het platteland. Voorde	145
R. v. d. L. : St.-Goriks-Oudenhove. De toveres Rosa	145
Vuyst, J. De : Naschrift « Uw handen zijn nog niet gewijd »	150
Keersmaeker, G. De : Ge zoudt uw hemde moeten uitdoen aan de Brugse Poorte	186
R. L. : Sint-Sebastiaan te Nevele & Serskamp. Schuttersgilden worden koninklijk	196-197
R. v. d. L. : Nieuwe Reuzen te Drongen, Etikhove, Ruijen, Zelzate	197-198
P. R. : De kracht van de ijzerdraad en de auto	198-199
R. v. d. L. : Straatzangers te Aalst, te Dendermonde en in de radio te Kortrijk	199-201
M. D. : Krantenbericht 1850. De Gentse scheldnamen « Schouw- vagers » en « Koolbranders » geven aanleiding tot moordslag. « Mannen met baarden » in de echte zin van het woord	203
R. L. : Gelegenheidsopschrift te Hamme	203
R. L. : Patroonheiligen. Air hostess; publicisten; Sint Proton	241
Ruyver, A. De : Symbool van verzet. Drietand van boeren	241
R. v. d. L. : Kieldrecht. Een rare haan. Spoken	241-242
M. D. : Temse. Folklore bij de beenhouwers	242
R. L. : Aalst. De laatste Tram	243
Pervost, R. : Heeft de auto invloed op de prijs van de krakamandels ?	243-244
Giraldo, W. : Voetbal en Folklore. Aalst. Volksprotest. Ajuinen - Symbool van de zege	244

VRAGEN VAN ONZE LEZERS

	blz.
Linden, Geertrui van der : De Hond als Maskotte in het Leger?	67
V. D. V. : De Stad Sint-Niklaas en het Leger. Peterschap over het 51ste Bataljon Genie. Dergelijke Gebruiken?	104
V. L. : Tweelingen. Geboorte en Dood. Gezegden?	104
R. v. d. L. : Heksensabbat en Heksenproces en Brandstapel. Invloed van feesten op vertellers?	106
J. D. L. : Tinnen borden met uitbeeldingen, teksten en merkteken	202
R. V. : Magie. Levenslijn en uw voetzool	245
R. H. : Zeerlopers	245
Couvreur, L. de : Bedelgebruik te Geraardsbergen. En elders?	245-246

BOEKBESPREKINGEN

Weyns, Dr. J. : Bokrijk. Tuin van de Vlaamse Volkskultuur. (R. v. d. L.)	68-69
Nieuwenkamp, H.W.M.J. Kits : Encyclopedie van de Heraldiek met verklaring van vele familienamen (F. van Es)	102
't Beertje. Volkskundig Almanak voor West-Vl. 1962 (F. v. E.)	102-103
Keyser, Edouard de : Un domaine méconnu de l'Imagerie : Les Vues d'Optique. (P. De Keyser)	131-132
Genonprez, Fred : Hanen en Kraaiepoten. (R. v. d. L.)	206-208
Dalle, Felix : Klabbatse. (R. v. d. L.)	208-209
Beitl, Klaus : Die Umgangsriesen. (M. Daem)	210-212
Rosseau, Max : De Gentse Foor in de goede oude tijd. (F. v. E.)	258-259
Joppe, Jaap : De auto in grootvaders tijd. (M. D.)	259
Ebrard, Luc : De plechtige heilige Kommunie. (R. v. d. L.)	260
Suèr, H.A.G. : Het dagelijks leven van onze voorouders, in het midden van de 19e eeuw. (M. D.)	260

IN MEMORIAM

Mevr. We. A. van der Linden-van Nieuwenhove. (Red.)	32
Gabrielle Note, echtgenote Karel Gijssinck. (R.)	106
Mauritius, Clemens Notte. (R. v. d. L.)	202
Oswald-Johan de Schamphelaere. (P. d. K.)	246

BONDSLEVEN

Red. : Bestuur. Wijzigingen in de raad van beheer	31
Broeckhove, M. : Buitengewone Statutaire Vergadering van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen op 20 mei 1962	146-150
Broeckhove, M. : Jaarlijkse Algemene Statutaire Vergadering op zondag 29 oktober 1962	248-257
R. v. d. L. : « De Palm » voor Palmares !	247
R. v. d. L. : Een « Pluim » voor het Koninklijk Verbond der Gentse Dekenijen en Gebuurtebonden !	247

PERSONALIA.

	blz.
Red. : Licentiaat R. Willemijns bekroond. Prov. prijsvraag 1960	31
M. v. W. : Hulde en Dank aan de Heer Fernand Van Es	33-35
M. D. : Konservator J. Boes, Ridder in de Kroonorde	35
M. D. : Bestuurslid Dr. H. Nowé, gedekoreerd	35
R. v. d. L. : De heer R. Haeseryn doktoreert	35
Huldebetoon Prof. em. Dr. P. De Keyser. Dankwoord. Otium	36-37
Red. : Prof. Dr. P. De Keyser briefwisselend lid van het Oostenrijks « Verein für Volkskunde » te Wenen	103
M. D. : Ondervoorzitter Jules Pieters gehuldigd te Serskamp	103
M. D. : Prof. Dr. J. Vandenhoute doceert de Volkskunde te Gent	103
R. v. d. L. : Huwelijk van bestuurslid de h. Hugo Arens met mej. M. Verplancke	196
R. L. : Konservator Boes, Ridder in de kroonorde	246
R. v. d. L. : Onze kalligraaf « Gustave Rouquart »	246

VARIA

Hendrix, Guido : Die Maghet van Ghend	31
Alfons De Cockfonds. Prijsvraag 1963	70
Es, F. Van : Oostvlaamse Volkskundige Bibliografie	133-142
Roman, P. : Hanengevecht. Schilderij op de tentoonstelling van Ernest Van den Driessche te Oudenaarde	212

BIBLIOTEKIANA. AANWINSTEN

Red. : Devotieblaadjes. Liederboekjes. Voorgebod	32
R. L. : Doodssantjes. Oude Uitgaven « Ons Volksleven »	67
Wesemael M. Van : Bibliotekiana. Aanwinsten : Koekplanken; prent- briefkaarten; prijsboeken 1840-1850; Dr. J. Grauls' Spreek- woorden van Pieter Bruegel; J.F. Heremans' Nederlandsche Dichterhalle (1858)	98
Wesemael, M. Van : Argumenten	187-189
Wesemael, M. Van : Lieder. Bidprentjes. Reklamekaarten	189

ILLUSTRATIES

1. Mytologisch tafereel. Gebakvormen. 2. O.-L.-Vrouw met Kindje Jezus. 3. Ruit. 4. Adelaar. 5. Soldaat met trommel. 6. O.-L.-Vrouw met Kindje Jezus. 7. Huifkar. 8. Driemaster. 9. Initialen Maria. 10. Huishoudelijk tafereel. 11 en 12. Zichten van de stad Dinant. 13. Vrouw Fortuna met hoorn van overvloed. 14. Bacchus op ton, omgeven door druiven	12-17
15. Zee met rijzende zon, en meermin. Tekening Herman Verbaere	36
16. Portret Caesar Brackman, straatzanger te Wetteren	40
17. Wapenschild van de Gentse Bakkers	41
18. Gentse Leugemete. (Muurschildering)	42
19. Kopie van koopbrief van vrijdom der nering van de bakkers. (8 april 1693)	47
20. Gents Patacon	55

21. Lekkerkoekkappen (houtgravure)	57
22. Houtgravure « Den Ghendtschen Ommeganck » — « N HERT »	58
23. Spekulaasman « Sint-Niklaas »	60
24. De Hetebroodblazer	62
25. Broodkaartje. XVIIIe eeuw	66
26. Oude Schooltassen	68
27. Sint-Kristoffel. (uit paneel van het Lam Gods)	83
28. Broden	87
29. Zeus	91
30. Hut	94
31. Helm	96
32. Pijlen	96
33. Avesnesteen, matrijsje voor het gieten van vestelkes	101
34. Napoleon	109
35. Sint-Kristoffel (Herzele)	112
36. Idem (Londerzeel)	114
37. Idem (Scheldewindeke)	117
38. Idem (Deurle)	119
39. Idem (Leuven)	122
40. Voorgevel « Gulden Ram » te Oudenaarde	126
41. Zegel van de nering HH. Cosmas en Damianus	127
42. Patroonheiligen der Apotekers	128
43. Oudste Archiefstuk van de nering der apotekers te Oudenaarde	130
44. Kijkkasten uit het museum voor volkskunde te Gent	132
45. Zegel van het Alijns-Godshuis te Gent	153
46. Alijns-Godshuis vroeger	158
47. Idem nu	
48. Alijns-Godshuis naar tekening Herman Verbaere	
49. Alijns-Godshuis. Zijgevel van kapel	
50. Alijns-Godshuis. Gebrandschilderd raam in de kapel	
51. Wapenschilden: Sersanders, van Immerseel, van Pottelberghe, van Steelant	161
52. Alijns-Godshuis. Kapel na de herstelling	162
53. Alijns-Godshuis. De ingang vroeger	164
54. Portret van Lieven van Pottelsberghe	166
55. Portret van Livina van Steelant	
56. Alijns-Godshuis. Voorgevel van kapel	
57. Ingang van het Godshuis	
58. Ingangspoort met drie wapenschilden	
59. Voorgevel van het Godshuis, van uit andere hoek gezien	
60. Beeldhouwwerk in de kapel. God de Vader	
61. Idem. God de Zoon	
62. Idem. God de H. Geest	
63. Maquette van het Godshuis	169
64-69. Gebeeldhouwde mannen- en vrouwenhoofden	174
70. Beeld van de H. Katharina in de kapel	
71. Beeld van huisjes en binnenkoer eertijds	
72. Binnenzicht van het Godshuis naar A. Heins	
73. Leden van de Belg. Kon. Kommissie voor Volkskunde	

	blz.
Algemeen grondplan van het Godshuis	177
5. Zilveren kraag van de St.-Sebastiaansgilde te Serskamp	196
76. Nieuwe reus te Etikhove	197
77. Molen uit 1632 te Mere	204
78. Winnikse Schatten op Zolder	205
79. Portret Fred Germonprez	206
80. Omslagblad van Klabbatse van Felix Dalle	208
81. Illustratie van Klabbatse, door Marcel Notebaert	209
82. Fragment uit houtsnede « Den Gendtschen Ommeganck »	210
83. Pintje-Dek op 9 september 1962	219
84. Burgemeester Claeys en konservator De Schrijver	224
85. De h. A.M.J. Hoste	
86. Leden van de groep Hoste mimeren de historie van de Alijns en de Rijms	227
87. De Liedjeszanger	228
88. Brouwersgasten sjouwen een ton	229
89. Scharenslijper omringd door kinderen	229
90. Apoteose van volkstypen en leurders	230
91. Portret van de h. Richard Vankenhove	231
92. Stads-Spelleke	232
93. Poppen : de verrader, Pierke, de duivel, de prinses	234
94. Portret van de h. Jean Ray, getekend als piraat	235
95. O.-L.-Vrouw van Lede en wapenschild van Lede	237
96. Palingsfeest te Temse	242
97. De laatste Tram te Aalst	243
98. Portret van de kalligraaf de h. G. Rouquart	246
99. Portret van de h. Jozef Vermeulen	256

HET MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE.

28

Het Museum voor Volkskunde werd gesticht door de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen in 1927, in de lokalen van het voormalig Museum voor Oudheden, Lange Steenstraat, 14, en is in 1962 overgebracht naar het Kinderen Alijns-hospitaal, Kraanlei, 41, Gent.

De stad Gent heeft het Museum voor Volkskunde overgenomen, bij besluit van de gemeenteraad d.d. 27 september 1931 en plaatste het onder het toezicht van een kommissie bestaande uit vertegenwoordigers van het Stadsbestuur en van de Bond.

Deze kommissie bestaat uit: Prof. Dr De Keyser, voorzitter, R. Vankenhove, ondervoorzitter, M. Broeckhove, sekretaris, Drs L. Hoste, penningmeester, de heren F. Van Es, Mr. G. Verhelst, schepen der stad, Pr. Luyckx, G. Van Severen, Dr H. Nowé, M. Daem, J. Pieters, R. Depoorter, † J. De Raedt, M. Van Wesemael, Lic. R. van der Linden, Lic. Hugo Arens, G. Hebelijnck, leden. Konservator van het Museum: J. Boes, archivaris van de stad.

Doel van het Museum: Verzamelen, inventariseren en uitstellen van alle stoffelijke getuigen van het vroegere en huidige volksleven.

De voorwerpen, dokumenten en inlichtingen betreffende het volksleven hebben betrekking op de woning, het meubilair, de huishoudelijke inrichting, de voeding, de volkskleding, de vervoermiddelen, de verlichting, het straat- en marktlevens, de volkstypen, de familietradities en -gebruiken van aan de geboorte tot aan het graf, de ambachten met de traditionele werktuigen en het alaam, de volksfeesten en -spelen en andere ontspanningen, het volksgehoof, het sociale leven, de volkskennis en volksgeneeskunde, de volksletterkunde en de volkskunst.

De kommissie zoekt zoveel mogelijk voorwerpen en dokumenten betreffende het volksleven van de ondergang en de vernieling te redden door ze veilig op te bergen, te klasseren, te onderhouden, te inventariseren en voor het publiek aantrekkelijk uit te stellen. Ze houdt zich dan ook ten zeerste aanbevolen voor afstand of schenking, zelfs in bruikleen, van voorwerpen en dokumenten. Ze koopt ook voorwerpen aan en laat die zelfs afhalen aan huis. Beleefd verzoek te schrijven aan het adres van de konservator: J. Boes, Abrahamstraat, 11, Gent, Telefoon n° 25.32.53, of aan de sekretaris der kommissie: M. Broeckhove, Oscar de Gruyterstraat, 36, Gent.

DE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN.

De Bond ondersteunt het Museum voor Volkskunde.

Hij geeft sedert 1926 een tweemaandelijks tijdschrift uit : **Oostvlaamsche Zanten**, en sedert 1957 de **Mededelingen van de Dienst voor Volkskundige Opzoekingen** en ook afzonderlijke **Bijdragen**.

Samen met de Museumkommissie richt hij kosteloze openbare voordrachten, tentoonstellingen en folkloristische prijskampen in, alsook de tweejaarlijkse wedstrijden van het Alfons De Cock-fonds.

Samen met de Kommissie voor Kulturele Aangelegenheden van het Provinciaal Bestuur richt hij insgelijks « Enkwesten » over volkskundige verschijnselen van de provincie Oost-Vlaanderen in.

De bibliotheek en het archief van de Bond en van het Museum voor Volkskunde berusten in de zetel, Kraanlei, 41, Gent.

Lid worden van de Bond is : daadwerkelijk medewerken aan de verrijking van het Museum voor Volkskunde; op de hoogte blijven van de studie van de volkskunde in 't algemeen en van het Oostvlaamse volksleven in 't biezonder; de eigen kennis verrijken en de volksopvoeding dienen; een daad van ware vaderlandsliefde en van Vlaamse solidariteit stellen.

Tentoonstellingen en museum zijn op vertoon van de lidkaart gratis toegankelijk.

Bestuur van de Bond : Ere-voorzitter : Prof. Dr P. De Keyser. Ere-voorzitter : F. Van Es. Voorzitter : Lic. R. van der Linden. Ondervoorzitters : J. Pieters en Pr. Luyckx. Sekretaris : M. Broeckhove. Penningmeester : R. Depoorter. Archivaris-bibliotekaris : M. Van Wesemael.

Leden : Dr Nowé, J. Boes, Drs L. Hoste, M. Daem, R. Vankenhove, Lic. H. Arens, G. Hebbelijnc.

Redaktie van Oostvlaamsche Zanten : Hoofdredakteur : J. Boes, Abrahamstraat, 13, Gent. Redaktieleden : M. Daem, Dr R. Haeserijn en R. van der Linden.

Museum voor Volkskunde : Konservator : J. Boes. Adjunkt : aspirant of navorser.

Aankoopkommissie : Prof. Dr P. De Keyser, R. Vankenhove, M. Van Wesemael, J. Boes, Drs L. Hoste.

Dienst voor Folkloristische Opzoekingen (Foto-, fono- en cinematografische dokumentatie) : Prof. Dr P. De Keyser, F. Van Es, M. Van Wesemael, J. Boes, J. Pieters, M. Daem, Lic. R. van der Linden en M. Broeckhove, sekretaris.